

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра обліку і аудиту**

«До захисту в ЕК»
Директор інституту(декан факультету)

(підпис) О.О.Шеремет
(прізвище та ініціали)
« ____ » _____ 20__р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

(підпис) Л.М.Чернелевський
(прізвище та ініціали)
« ____ » _____ 20__р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності _____ 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)
освітньо-професійної програми _____ «Облік і аудит»
на тему : **«Обліково-аналітичне забезпечення використання власного
капіталу підприємства»**

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 8

Щербак Юлія Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

Керівник Овдій Олена Василівна
(прізвище , ім'я та по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Роганова Ганна Олександрівна
(прізвище , ім'я та по батькові повністю)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ-2020 рік

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ
Кафедра обліку і аудиту
Освітній ступінь бакалавр
Напрямок підготовки 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту
Л.М.Чернелевський
«» _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Щербак Юлії Миколаївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства керівник роботи ст.викладач , Овдій Олена Василівна,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «09» жовтня 2019 року №984-кк

2.Строк подання здобувачем проекту(роботи) 10 червня 2020р.

3. Вихідні дані до роботи Закони України, Постановки Кабінету Міністрів, фінансова, статистична та податкова звітність ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 роки, первинні документи ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. РОЗДІЛ I. Організаційна та економічна характеристика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», опис організації обліку на підприємстві. Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та його комп'ютеризація. Розділ III. Техніко-економічний аналіз ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 роки, Аналіз і теоретичні основи проведення аудиту власного капіталу. Загальні висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Визначення сутності поняття «власний капітал» в науковій літературі, Рис. Місце власного капіталу в господарській діяльності підприємства, Рис. Класифікація власного капіталу підприємства, Рис. Складові елементи власного капіталу, Напрями та чинники зміни власного капіталу підприємства, Законодавча та нормативна база обліку власного капіталу підприємства. Рис. Продукція ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», Рис. Організаційна структура ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», Рис. Структура виробництва ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», Рис. Технологічна схема виробництва ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», Рис. Організаційна структура бухгалтерії ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», Графік документообігу для забезпечення записів у бухгалтерському обліку на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», Первинні документи операцій з власним капіталом підприємства, Кореспонденція рахунків з обліку неоплаченого та зареєстрованого капіталу, Кореспонденція рахунків з обліку додаткового капіталу та

капіталу у дооцінках, Кореспонденція рахунків з обліку резервного капіталу, Типові проведення з обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), Типові проведення з обліку вилученого капіталу, Проведення бухгалтерського обліку з обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільового фінансування та страхових резервів, Рис. Аналітичний обліку власного капіталу, Взаємозв'язок статей I розділу пасиву Балансу з рахунками бухгалтерського обліку, Взаємозв'язок статей II розділу Звіту про фінансові результати з рахунками бухгалтерського обліку, Алгоритм заповнення Звіту про власний капітал, Рис. Показники ефективності використання власного капіталу, Рис. Модель формування показників рентабельності підприємства, Рис. Алгоритм проведення аналізу власного капіталу, Техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 роки., Рис. Методика проведення аудиту власного капіталу

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	02.03.20-22.03.20	Виконано
2	Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та його облікової політики	23.03.20-12.04.20	Виконано
3	Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»	13.04.20-10.05.20	Виконано
4	Розділ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр., аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу	11.05.20-31.05.20	Виконано
5	Загальні висновки і пропозиції	01.06.20-02.06.20	Виконано
6	Перелік використаної літератури	03.06.20-04.06.20	Виконано

Здобувач _____
(підпис)

Щербак Ю. М.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Овдій О.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота на тему «Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства» містить: 78 сторінок тексту, 27 таблиць, 3 діаграми, 22 рисунків, 49 найменувань джерел використаної літератури.

В даній кваліфікаційній роботі розглядається забезпечення та використання власного капіталу ТОВ Тальнівський завод «Мінводи», особливості його обліку, аналізу та аудиту.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків та пропозицій, переліку використаної літератури та додатків.

Перший розділ роботи присвячений розгляду історії та становлення фінансово-господарської діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», схеми управління та виробництва, структури бухгалтерії та форми організації обліку товариства. Наведено опис документообігу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», описано його облікову та податкову політику.

У другому розділі розкриваються основні аспекти аналітичного та синтетичного обліку власного капіталу за національними стандартами, особливості розкриття інформації про власний капітал в фінансовій звітності. Описано інформаційні технології обліку власного капіталу та їх практичне застосування.

Дослідження організації і методики аналізу власного капіталу ТОВ Тальнівський завод «Мінводи», аналіз основних показників його фінансово-господарської діяльності за 2017-2018 роки розглянуті у третьому розділі. Окрім того, в даному розділі було охарактеризовано теоретичні та практичні основи аудиту власного капіталу ТОВ Тальнівський завод «Мінводи», розглянуто методику його проведення.

За результатами роботи зроблено висновки та запропоновано конкретні рекомендації щодо удосконалення обліку та аналізу власного капіталу, організації та методики проведення його аудиту на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

Ключові слова: власний капітал, залучений капітал, зареєстрований капітал, статутний капітал, пайовий, неоплачений капітал, вилучений капітал, капітал у дооцінках, резервний капітал.

ANNOTATION

This qualifying work on "Accounting and analytical support of the use of equity of the enterprise" contains: 78 pages of text, 27 tables, 3 diagrams, 22 figures, 49 names of sources of literature.

This qualification work considers the provision and use of equity of LLC Talnivsky plant "Minvody", the features of its accounting, analysis and audit.

Qualifying work consists of an introduction, three sections, general conclusions and suggestions, a list of references and appendices.

The first section of the work is devoted to the history and formation of financial and economic activities of Talnivsky Minvod Plant, management and production schemes, accounting structure and forms of organization of the company's accounting. The description of document circulation of LLC "Talnivsky plant" Minvody "is given, its accounting and tax policy is described.

The second section reveals the main aspects of analytical and synthetic accounting of equity according to national standards, especially the disclosure of information about equity in the financial statements. Information technologies of equity accounting and their practical application are described.

Research of the organization and methods of the analysis of the own capital of LLC Talnivsky plant "Minvody", the analysis of the basic indicators of its financial and economic activity for 2017-2018 are considered in the third section. In addition, this section described the theoretical and practical foundations of the audit of equity of LLC Talnivsky plant "Minvody", considered the method of its implementation.

Based on the results of the work, conclusions are made and specific recommendations for improving the accounting and analysis of equity, organization and methods of its audit at LLC "Talnivsky plant" Minvody "

Key words: equity, borrowed capital, registered capital, authorized capital, share, unpaid capital, withdrawn capital, capital in revaluations, reserve capital.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та його облікової політики	20
1.1. Історія та становлення фінансово-господарської діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»	20
1.2. Виробнича структура та схема управління бухгалтерії ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».....	23
1.3. Структура бухгалтерії та організація бухгалтерського обліку ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».....	28
1.4. Облікова політика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».....	32
Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»	35
2.1. Аналітичний і синтетичний облік власного капіталу	35
2.2. Особливості розкриття інформації про власний капітал у звітності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»	45
2.3. Інформаційні технології обліку власного капіталу та їх застосування на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».....	50
Розділ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр., аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу.....	57
3.1. Теоретичні основи аналізу власного капіталу	57
3.2. Техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр	62
3.3. Практичний економічний аналіз забезпечення та використання власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр.....	65
3.4. Теоретичні основи аудиту власного капіталу	74
Загальні висновки та пропозиції	79
Перелік використаних літературних джерел	81
Додатки	85

ВСТУП

Актуальність теми. Здійснення господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання не можливе без достатнього обсягу, як залучених, так і власних фінансових ресурсів. В сучасних умовах господарювання, за наявності нестабільного економічно становища держави, постійних інфляційний процесів та наявної жорсткої конкурентної боротьби на ринку особливо гостро постає питання використання власної ресурсної бази підприємства, якою виступає власний капітал.

Власний капітал – це фінансова основа діяльності кожного підприємства. Власний капітал виступає основним джерелом погашення зобов'язань, оскільки слугує початковою та безстроковою базою фінансування підприємства.

Формування та облік власного капіталу перш за все залежить від форми та виду діяльності кожного окремо взятого підприємства. Особливості обліку власного капіталу, щодо його формування та використання, а також значні відмінності у його структурі, зумовлені переліком організаційно-правових форм підприємств, яким характерні розбіжності у структурі власності.

Ефективне управління власним капіталом передбачає, що його власники та керівники, які приймають стратегічні управлінські рішення, володіють правдивою та об'єктивною інформацією про майно, фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Однак, управління капіталом підприємства пов'язане не лише із ефективним використанням вже сформованої його частини, але й з створенням власних фінансових ресурсів, які забезпечать майбутнє стабільне відтворення та розвиток підприємства. Саме тому власний капітал є одним із ключових об'єктів обліку підприємства.

Однак, більшість підприємств не слідкують за рівнем захищеності власного капіталу, не створюють резерви, їх власний капітал стає чутливим до економічних змін та має високий рівень ризику втрати. Саме тому особливої актуальності набуває дослідження обліково-аналітичного забезпечення та використання власного капіталу підприємств харчової промисловості.

Значний внесок у вивчення теорії, методології обліку і аналізу власного капіталу підприємства зробили такі відомі вітчизняні науковці, як Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов., Т.А. Городня, А.А. Горбатенко, А.О.Зайнчковський, Л.І. Катан, Г.Г. Осадча, В.М. Пархоменко, Л.П. Прокопенко, Я.П. Іщенко, В.Ф. Максимова, Н. М. Ткаченко, Ю. Л. Темчишина., Л. М. Чернелевський, Н.Г.Слободян.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є вивчення нормативної та законодавчої бази України; узагальнення наукових, методологічних та практичних знань в частині організації бухгалтерського та податкового обліку, а також економічного аналізу та аудиту власного капіталу.

Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Вступ	Номер сторінки
Здобувач	Щербак Ю.М				
Науковий керівник	Овдій О.В.				

Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				7
----------------------	--------------------	--	--	--	---

Для досягнення мети при написанні даної бакалаврської роботи були сформовані та досягнуті такі завдання:

- ознайомитися з історією та фінансово-господарською діяльністю ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- розглянути структуру бухгалтерії та форму організації обліку ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- проаналізувати облікову та податкову політику ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- вивчити питання аналітичного та синтетичного обліку власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- визначити особливості розкриття інформації про власний капітал в звітності та реєстрах ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- дослідити організацію аналітичної роботи ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- провести техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- провести економічний аналіз власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- розглянути теоретичні основи аудиту власного капіталу;
- скласти висновки та надати пропозиції щодо підвищення ефективності формування і використання власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;

Предмет дослідження – обліково-аналітичне забезпечення обліку, аналізу і аудиту власного капіталу в умовах розвитку інформаційних систем і технологій.

Об'єкт дослідження – Товариство з обмеженою відповідальністю «Тальнівський завод «Мінводи», код ЄДРПОУ 00380787, що знаходиться за адресою вул. Вокзальна 139/А, м. Тальне, Черкаська обл., 20400, Україна.

Зареєстрований капітал ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» становить 1 283 000,00 грн.

Дане підприємство належить галузі харчової промисловості, що спеціалізується на виробництві мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин, дана галузь є однією з базових галузей харчової промисловості. Основними видами діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за КВЕД є:

11.07. Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки;

46.17 — Діяльність посередників у торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

43.39 — Інші роботи із завершення будівництва;

77.39 — Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.;

46.39 — Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

46.77 — Оптова торгівля відходами та брухтом;

Найбільшу частку виробленої продукції ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» займають мінеральні та безалкогольні напої.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження є діалектичний метод пізнання, відповідно до якого вивчено стан власного капіталу

підприємства, чинну законодавчо-нормативну базу; методики обліку формування та використання власного капіталу.

Розкриття економічної сутності власного капіталу

Кожне підприємство чи організація для реалізації поставлених цілей має у своєму розпорядженні як засоби праці (будівлі, машини, устаткування), так і предмети праці (сировину, матеріали, паливо), які в сукупності складають господарські засоби, основним джерелом формування яких є власний капітал.

В економічній теорії дослідження природи походження поняття «власний капітал» завжди вважалося найбільш складним питанням, тому до нього завжди була прикута увага багатьох представників різних напрямів і шкіл.

Перша згадка про власний капітал, як об'єкт обліку була зафіксована в 1941 році, в Італії. На той час власний капітал характеризували, як особисті засоби власника, якими він володів, вкладав в підприємство та одержував в процесі господарської діяльності. Власний капітал та інформація, що з ним пов'язана, відображалася на спеціальному, окремому рахунку, який називали «капітал». Разом з результатними рахунками його використовували для визначення прибутків і збитків. За дебетом даного рахунка фіксували всі активи підприємства, а за кредитом – джерела їх створення, тобто пасиви [19, с. 378].

У сучасному суспільстві представники економічної науки трактують капітал як «блага довготривалого використання, що створені людиною для виробництва інших товарів і послуг». Таке визначення капіталу служить загальною основою для різних понять, використаних в економічній літературі [33, с.317]. Проте, незважаючи на спільну основу, вчені по-різному підходять до визначення поняття «власний капітал» (таблиця 0.1).

Таблиця 0.1

Визначення сутності поняття «власний капітал» в науковій літературі

№ з/п	Автор	Визначення	Ключові слова
1	2	3	4
1	Л.В.Безкоровайна [17, с. 950]	Власний капітал – це власні джерела підприємства, внесені його засновниками, або суми реінвестованого чистого прибутку, які використовуються для формування активів підприємства.	Сума реінвестованого чистого прибутку
2.	Ф.Ф. Бутинець [36, с. 317]	Власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів.	Формування активів
3.	С.Ф. Голов [21, с. 403]	Власний капітал формується акціями, тобто коштами інвесторів в обмін на реалізовані їм акції.	Формування акціями
4.	Т.А. Городня [23, с. 184]	Власний капітал – нагромадження шляхом збереження запасу економічних благ у формі грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучається власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і чинник виробництва з метою отримання доходу.	Нагромадження шляхом збереження запасу економічних благ

1	2	3	4
5.	А.А. Горбатенко [22, с. 195]	Власний капітал виражає загальну величину коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, вкладе- них в активи підприємства.	Загальна величина коштів
6.	Я.П. Іщенко [27, с. 147]	Власний капітал – необхідний фактор виробництва, він включає компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції.	Компоненти
7.	Л.І. Катан [29, с. 39]	Власний капітал – це певне вираження фінансових відносин, що виникають між акціонерним товариством (корпорацією) та іншими суб'єктами господарювання щодо його формування та використання.	Фінансові відносини
8.	В.Ф. Максимова [34, с. 124]	Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, що вкладені його засновниками без визначеного строку їх повернення, накопичені суми реінвестованого прибутку протягом строку функціонування підприємства та інші власні джерела.	Джерела фінансування підприємства
9.	Н.М. Ткаченко [45, с. 623]	Власний капітал – це власні джерела підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з оподаткованого прибутку.	Формування активів

Відсутність чіткого і єдиного визначення власного капіталу може викликати проблеми при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності, що в результаті призводить до перекручування облікової інформації і, як наслідок, неправильно прийнятих управлінських та інвестиційних рішень. Саме тому в Україні прийнято визначати власний капітал як частину в активах підприємства, за мінусом його зобов'язань [20, с. 183]. В міжнародних стандартах бухгалтерського обліку відсутнє визначення поняття «власний капітал», натомість зарубіжні компанії ототожнюють поняття власного капіталу з «чистими активами підприємства» (net assets).

Власний капітал і справді втілюється в чистих активах підприємства, але він не є частиною активів, а виступає лише засобом їх фінансування. Відтак це визначення стосується суто кількісних параметрів величини власного капіталу і виразом основного бухгалтерського рівняння:

$$\text{Активи} = \text{Власний капітал} + \text{Зобов'язання} \quad (0.1)$$

Тобто, на початку своєї діяльності, власний капітал підприємства відображається в активах, внесеними засновниками (учасниками) і являє собою вартість майна підприємства. На цьому етапі, підприємство ще не має зовнішньої заборгованості, тому балансове рівняння набуває вигляду:

$$\text{Активи} = \text{Власний капітал} \quad (0.2)$$

Зобов'язання підприємства в цей момент дорівнюють нулю. В процесі ведення господарської діяльності, підприємство, так чи інакше, потребує залучення коштів від

зовнішніх джерел фінансування, цим самим утворює боргові зобов'язання, які підтверджують права і вимоги кредиторів стосовно активів підприємства і мають вищий пріоритет порівняно з вимогами власників. Враховуючи набуту зоборгованість балансове рівняння матиме наступний вигляд:

$$\text{Активи} = \text{Власний капітал} + \text{Зобов'язання} \quad (0.3)$$

Перетворивши рівняння можна визначити власний капітал як різницю між вартістю його майна і зобов'язаннями:

$$\text{Власний капітал} = \text{Активи} - \text{Зобов'язання} \quad (0.4)$$

Дане рівняння є простою математичною формулою, яка застосовується в бухгалтерському обліку для складання фінансової звітності і не розкриває економічну сутність «власного капіталу».

Економічна сутність власного капіталу розкриває основні його характеристики, які є ключовими при визначенні місця і ролі власного капіталу у виробничо-господарській діяльності підприємства (рисунок 0.1).

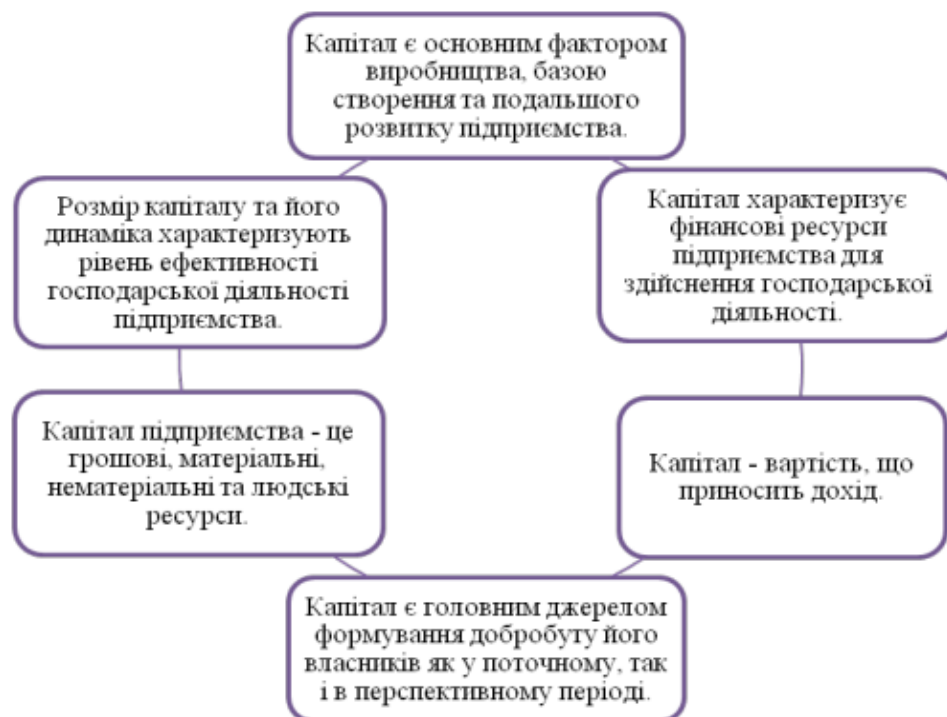

Рис.0.1 Місце власного капіталу в господарській діяльності підприємства [32, с.57].

Однією з найважливіших характеристик власного капіталу є те, що він виступає головним фактором виробництва. Поряд із капіталом також виділяють і інші фактори виробництва, які забезпечують господарську діяльність виробничих підприємств: землю та інші природні ресурси; трудові ресурси. У системі цих факторів виробництва капіталу належить особлива роль, оскільки він об'єднує всі ці фактори в цілісний виробничий процес.

Капітал уособлює ті фінансові ресурси, характеризує фінансові ресурси, які приносять дохід. Дана характеристика означає, що капітал може виступати не лише у вигляді виробничого фактора, а й у формі позикового капіталу. Це допомагає формувати доходи підприємства не у виробничій, а у фінансовій сфері його діяльності.

Окрім того, капітал - це основне джерело формування забезпеченості його власників. Він забезпечує необхідний рівень їхнього добробуту як у поточному, так і в перспективному періодах. Споживаюча в поточному періоді частина капіталу виходить із його складу, будучи направленою на задоволення поточних потреб його власників у перспективному періоді, тобто формує рівень їх майбутнього добробуту.

Капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості. Тобто, перш за все, власний капітал допомагає визначити обсяги чистих активів підприємства. Разом із тим, обсяг використаного підприємством капіталу характеризує і потенціал залучення ним позичених фінансових засобів, що забезпечують отримання додаткового прибутку. У сукупності з іншими, менш значними факторами, це утворює основу, що допомагає сформувати ринкову вартість підприємства.

Динаміка капіталу підприємства є найважливішим критерієм ефективності його господарської діяльності. Можливість власного капіталу самозростати високими темпами характеризує високий рівень формування та ефективності розподілу прибутку підприємства, а також здатність зберігати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел. В той час як, зниження величини власного капіталу, виникає в результаті неефективної або ж збиткової діяльності підприємства [47, с.179].

Побудова обліку власного капіталу перш за все залежить від структура. Структура власного капіталу підприємства визначається в залежності від його місця і ролі в економічній системі, тобто його належності до відповідної організаційно-правової форми, мети діяльності, форми власності, розміру та інших класифікаційних ознак. Така багатогранність існуючих ознак зумовила наявність в економічній літературі велику кількість напрямів класифікації власного капіталу підприємства. Однак для цілей бухгалтерського обліку власний капітал доцільно класифікувати за формою та рівнем відповідальності (рисунок 0.2).

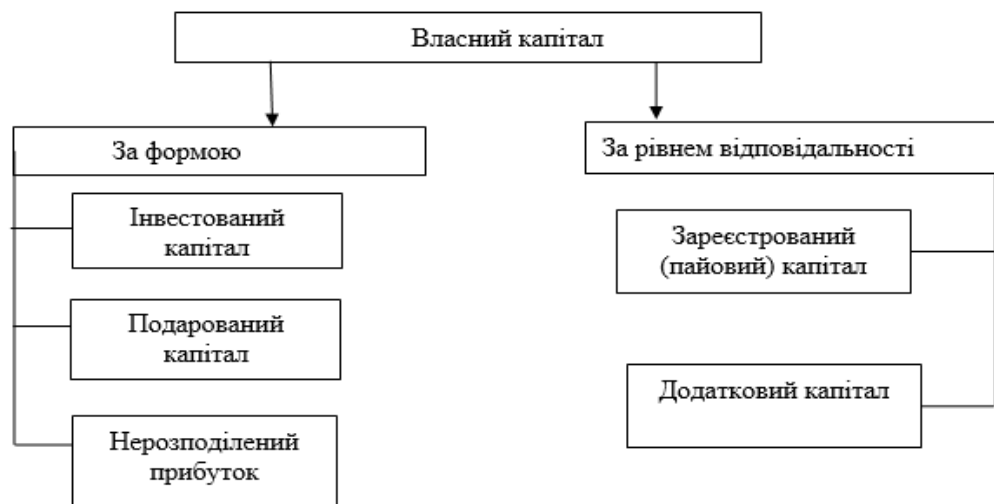

Рис.0.2 Класифікація власного капіталу підприємства [32, с.57]

Класифікація за рівнем відповідальності дає змогу виокремити капітал на юридично закріплений та нерегламентований як обов'язковий чинним законодавством. Тобто, зареєстрований (пайовий) капітал – та сума капіталу, яка фіксується в установчих документах і має бути обов'язково зареєстрована в Єдиному державному реєстрі підприємств, організацій. А також додатковий капітал, який не підлягає обов'язковій реєстрації. На підприємстві він виступає у вигляді додатково вкладеного капіталу, резервного капіталу та нерозподіленого прибутку.

За формою капітал поділяють на: інвестований капітал – вартісний вираз номінальної вартості простих і привілейованих акцій підприємства; подарований капітал – безоплатно отримані активи, безповоротна допомога та нерозподілений прибуток, як частину прибутку, одержаного в результаті діяльності підприємства, що не була розділена між акціонерами та власниками, а була реінвестована у підприємство.

Сума власного капіталу - це абстрактна вартість майна. Вона не є ні поточною ринковою, ні якоюсь іншою оцінкою для його власників, отже, не відображає поточної вартості прав власників фірми. На величину власного капіталу істотно впливають його складові. Складові власного капіталу є не стандартними і можуть містити різні елементи, що визначається політикою розвитку підприємства. Рішення щодо формування складових власного капіталу впливає на його оцінку, яка є справедливою вартістю.

До складових елементів власного капіталу відносять: неоплачений капітал, капітал у дооцінках, резервний капітал, зареєстрований (пайовий) капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), вилучений капітал, додатковий капітал, забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільове фінансування і цільові надходження та страхові резерви (рисунок 0.3).

Рис. 0.3 Складові елементи власного капіталу [10, 27 с. 58]

Отже, власний капітал підприємства за своєю структурою є неоднорідний і складається із накопиченого в результаті діяльності та вкладеного засновниками капіталу. В свою чергу до вкладеного капіталу належить:

Зареєстрований капітал, що включає в себе статутний, пайовий, інший зареєстрований капітал та внески до незареєстрованого капіталу.

Статутний капітал – загальна вартість активів відображених в установчих документах, у вигляді внесків власників до капіталу підприємства. Він відображається в сумі, що зареєстрована в установчих документах як сукупність внесків (часток, пайових внесків, акцій за номінальною вартістю) засновників підприємства для забезпечення його діяльності. Внесками до статутного капіталу можуть виступати:

- грошові кошти, в національній та іноземній валюті;
- будинки, споруди, обладнання, техніка, земельні ділянки та інші матеріальні цінності;

- об'єкти інтелектуальної власності: винаходи, корисні моделі, торгові марки;
- майнові права (права користування землею, водою та іншими природними ресурсами);
- цінні папери (акції, облігації, ощадні та інвестиційні сертифікати, приватизаційні папери).

Не можуть бути внесені до статутного капіталу засоби, отримані під заставу, векселі, кошти, що отримані в кредит та бюджетні кошти. Не допускається формування статутного капіталу підприємства емітованими ним облігаціями.

Пайовий капітал – добровільно розміщені у товаристві кошти фізичних і юридичних осіб, призначенні для провадження господарської діяльності – суми пайових внесків членів споживчого товариства, кредитної спілки або інших підприємств, що передбачені установчими документами.

Інший зареєстрований капітал – це зареєстрований капітал інших підприємств, формування якого передбачено установчими документами.

Внески до незареєстрованого статутного капіталу – внески до статутного капіталу, що слугують базою його формування. В тому числі внески до капіталу акціонерного товариства.

Додатковий капітал – це капітал, внесений засновниками понад суму статутного капіталу, а також капітал, що був сформований за рахунок накопичених курсових різниць за внесками до зареєстрованого капіталу, приросту власного капіталу (емісійний дохід), безоплатно одержаних необоротних активів, іншого вкладеного та іншого додаткового капіталу.

Друга група елементів власного капіталу (накопичений капітал) включає:

Капітал у дооцінках – капітал, сформований внаслідок дооцінки активів, яка здійснюється відповідно до НПБО.

Резервний капітал – сума резервів, створених за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства відповідно до статутних документів та законодавства України. Цей вид капіталу притаманний всім видам підприємств. Даний вид капіталу використовується для покриття непередбачуваних збитків або втрат, що можуть виникнути в процесі діяльності, для покриття збитку підприємства за звітний період. Окрім того за відсутності нерозподіленого прибутку або його недостатності резервний капітал спрямовується на виплату дивідендів власникам.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – це фінансовий результат діяльності підприємства очислений після виплати доходів власникам, спрямування коштів на формування резервного капіталу та відрахування податку на прибуток.

Головною ознакою елементів капіталу першої групи є наявність активів, які були передані підприємству в обмін на корпоративні права, можливість брати участь в управлінні та розподілі прибутків, майна підприємства. Із такого підходу до визначення впливає заборона на збільшення власного капіталу за рахунок внесення фіктивних активів, штучного збільшення дебіторської заборгованості. Вирішення протиріччя між юридичним оформленням внесків до капіталу та необхідністю виконувати це правило полягає у застосуванні в системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності коригуючих елементів власного капіталу, а саме: неоплаченого та вилученого капіталу[45,с.260]

До третьої групи елементів, що входять до власного капіталу належить: **Неоплачений капітал** – сума боргових вимог до засновників, щодо внесків до статутного капіталу підприємства.

Вилучений капітал – це фактична вартість акцій власної емісії або акцій, що викуплені товариством у його учасників. Такі акції повинні бути продані чи анульовані на протязі року. В цей період розподіл прибутку акціонерного товариства здійснюється без врахування викуплених власних акцій.

Забезпечення майбутніх витрат і платежів – сума коштів, яка за рішенням підприємством резервується для забезпечення майбутніх витрат і платежів. Такі забезпечення включаються до витрат поточного періоду.

Цільове фінансування та цільові надходження – кошти, виділені за цільовим призначенням у розпорядження підприємства для здійснення відповідних заходів, не пов'язаних із формуванням власних обігових коштів. Прикладами такого фінансування є гуманітарна допомога, субсидії, асигнування із бюджету й позабюджетних фондів, цільові внески юридичних і фізичних осіб на фінансування капітальних інвестицій, науково-дослідних робіт, соціального захисту громадян, на державне регулювання цін на продовольчі товари, медикаменти, паливо для населення, послуги житлово-комунального господарства.

Страхові резерви – сума страхових резервів, яку, відповідно до законодавства, формують у встановленому порядку підприємства – страховики.

Дані показники характеризують рух власного капіталу, під час його формування та управління. Вони є технічними, регулюючими стосовно суми сплаченого капіталу.

Важливим етапом дослідження сутності власного капіталу є визначення джерел його формування та чинників що впливають на зміну його структури.

Власний капітал підприємства може формуватися як завдяки зовнішнім, так і внутрішнім джерелам коштів.

Основною складовою внутрішніх джерел власних фінансових ресурсів підприємства є прибуток, що залишається в його розпорядженні. Оскільки прибуток забезпечує приріст власного капіталу, це також впливає і ріст його ринкової вартості [28, с.55]. Ще однією складовою внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів є амортизаційні відрахування, особливо для суб'єктів господарювання, вартість власних основних засобів і нематеріальних активів яких є доволі значною.

До складу зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів входить залучення акціонерним товариством капіталу (шляхом додаткової емісії та реалізації акцій). Окрім того, ще одним зовнішнім джерелом може бути надана безоплатна фінансова допомога.

Зовнішні та внутрішні джерела формування власного капіталу тісно взаємопов'язані між собою. Так, викристання лише внутрішніх джерел формування власного капіталу може призвести до того, що акціонери не отримають дивідендів. В результаті чого вони можуть позбутися акцій, які їм належать, цим самим знизити їх ринкову вартість та вартість підприємства в цілому [29, с.41]. Тому в процесі своєї діяльності структура власного капіталу може змінюватися. Основні напрями таких змін відображено в таблиці 0.2

Таблиця 0.2

Напрями та чинники зміни власного капіталу підприємства

№ з/п	Елементи власного капіталу	Напрями зміни власного капіталу	
		Чинники збільшення	Чинники зменшення
1	2	3	4
1	Зареєстрований (пайовий капітал)	-реінвестування прибутку у формування початкового розміру статутного капіталу -випуск нових акцій -збільшення кількості акцій, номінальної вартості акцій	-анулювання акцій, викуплених у акціонерів -повернення частини статутного капіталу у разі виходу учасника
2	Капітал у дооцінках	-дооцінка основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інструментів	-уцінка основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інструментів
3	Додатковий капітал	-реалізація викуплених акцій за ціною вище номінальної -анулювання акцій власної емісії, ціна яких менша номіналу -емсійний дохід -додаткові внески учасників без збільшення статутного капіталу -безкоштовне одержання необоротних активів	-реалізація викуплених акцій за ціною менше ціни викупу -анулювання акцій власної емісії, ціна яких вище номіналу -нарахування амортизації за безкоштовно одержаними необоротними активами
4	Резервний капітал	-поповнення резервного капіталу за рахунок прибутку	-виплати за рахунок резервного капіталу
5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-отримання чистого прибутку за звітний період	-збиток за звітний період -виплата дивідендів, відрахування до резервного капіталу
6	Вилучений капітал	-вилучення акцій власної емісії у акціонерів	-реалізація (перепродаж) та анулювання акцій, викуплених у акціонерів
7	Неоплачений капітал	-винекнення заборгованоті учасників за внесками до статутного капіталу	-погашення заборгованоті учасників за внесками до статутного капіталу та неоплаченими акціями

При здійсненні бухгалтерського обліку власного капіталу, а також для перевірки правильності, достовірності та законності ведення фінансової та господарської діяльності, бухгалтерській службі підприємства необхідно користуватися законодавчими та нормативними документами України. Їх характеристика представлена в таблиці 0.3

Таблиця 0.3

Законодавча та нормативна база обліку власного капіталу підприємства

№	Назва нормативно-законодавчого акту	Номер нормативно-законодавчого акту	Дата прийняття	Характеристика
1	2	3	4	5
1.	Конституція України	Закон № 254к/96-ВР	28.06.1996 зі змінами та доповненнями	Основа правової бази України, яка визначає особливості діяльності усіх підприємств [1].
2.	Господарський кодекс України	Постанова ВР № 436-IV	16.01.2003 зі змінами та доповненнями	Описує основні принципи господарювання в Україні і регулює взаємовідносини, що виникають під час здійснення господарської діяльності між різними господарюючими суб'єктами (операції з формування, зміни та використання власного капіталу, що виникають внаслідок господарської діяльності) [4].
3.	Цивільний кодекс України	Постанова ВР № 435-IV	16.01.2003 зі змінами та доповненнями	Закріплює правові аспекти формування статутного капіталу, що визначають розмір, склад, строки, порядок внесення вкладів учасниками, оцінку майна при внесенні і вилученні, порядок зміни часток учасників, їх відповідальність за порушення зобов'язань за внесками [5].
4.	Податковий кодекс України	Кодекс № 2755-VI	02.12.2010 зі змінами та доповненнями	Визначає та регулює відносини, які виникають під час розрахунку та сплати податків і зборів. Окрім того визначає перелік усіх податків та зборів, що повинні бути стягнені з суб'єктів як комерційної, так і не комерційної діяльності України, порядок їх адміністрування, права та обов'язки платників податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [6].
5.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Наказ Міністерства фінансів України №73	07.02.2013 зі змінами та доповненнями	Визначає поняття «власного капіталу» як це різниці між активами і зобов'язаннями підприємства та «фінансової діяльності», як діяльності, яка призводить до змін у власному капіталі [10].
6.	П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	Наказ Міністерства фінансів України №91	26.04.2000 зі змінами та доповненнями	Визначає методологічні основи формування в обліку інформації про фінансові інвестиції та її відображення у фінансовій звітності. Також визначає метод обліку інвестицій при інвестуванні у власний капітал [11].

1	2	3	4	5
7.	П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	Наказ Міністерства фінансів України №559	30.11.2001 зі змінами та доповненнями	Визначає інструмент власного капіталу, як контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями [12].
8.	П(С)БО 15 «Доходи»	Наказ Міністерства фінансів України №290	29.11.1999 зі змінами та доповненнями	Визначає дивіденди як частину чистого прибутку, розподілену між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства [13].
9.	П(С)БО 16 «Витрати»	Наказ Міністерства фінансів України №318	31.12.1999 зі змінами та доповненнями	Визначає порядок визнання витрат звітного періоду і їх вплив на власний капітал. Зокрема, у частині зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками)[14].
10.	П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»	Наказ Міністерства фінансів України №163	07.07.1999 зі змінами та доповненнями	Визначає методіку обліку придбання акцій (капіталу) іншого підприємства та відображення такої інформації у примітках до фінансової звітності [15].
11.	П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Наказ Міністерства фінансів України №193	10.08.2000 зі змінами та доповненнями	Зазначено як відображати показники власного капіталу у фінансовій звітності в іноземних валютах[16].
12.	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Закон № 2258-VIII	21.12.2017 зі змінами та доповненнями	Визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні [2].
13.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Закон № 996-XIV	16.07.1999 зі змінами та доповненнями	Характеризує основні положення ведення обліку та складання фінансової звітності. Встановлює принципи ведення бухгалтерського обліку та організаційні форми ведення бухгалтерського обліку [30].
14.	Положення «Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства»	Положення №385	12.06.2018 зі змінами та доповненнями	Регулює порядок збільшення (зменшення) розміру статутного фонду акціонерного товариства, за винятком випадків збільшення розміру статутного фонду, яке здійснюється в порядку обміну облігацій на акції, та збільшення розміру статутного фонду акціонерного товариства у зв'язку з індексацією основних засобів [7].

Оскільки в Україні існує низка невирішених питань, пов'язаних з чітким правовим регулюванням обліку фінансовогосподарської діяльності підприємств, зокрема власного капіталу, з метою удосконалення цих систем, уряд постійно вносить

зміни до законодавчо-нормативних актів. Тому, враховуючи те, що найважливішою складовою управління рухом авансованого капіталу є облікова інформація, на підставі якої визначаються межі формування, розподілу та подальшого відтворення індивідуального капіталу, підприємствам необхідно ретельно відслідковувати усі законодавчо-нормативні зміни щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності власного капіталу з метою запобігання правопорушенням через невідповідність обліку та подання звітності законодавчим вимогам.

РОЗДІЛ I. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та його облікової політики

1.1. Історія та становлення фінансово-господарської діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

Початком історії сучасного ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» прийнято вважати період післявоєнних років. Руйнівні наслідки Другої світової війни значно відобразилися на економіці міста були знищені майже всі промислові підприємства, зокрема цукровий завод, елеватор, нафтобаза, електростанція. Оскільки всі харчові підприємства були зруйновані, то влада міста зайнялася їх відновленням.

Так, в 1960-1965 роках в місці було побудовано Тальнівський хлібокомбінат райспоживтовариства. До його складу ввійшли кукурудзокалібровочний і комбікормовий заводи, елеватор, млин. Райспоживтовариство для власних потреб пробурило, на окраїні міста, свердловину гранітного горизонту глибиною 120 метрів. Тодішнє керівництво хлібокомбінату, на чолі з Анатолієм Налпенком, вирішило відправити воду на експертизу спеціалістам Одеського інституту курортології та фізіотерапії та ДП «Черкасиукргеологія», які з'ясували, що вона містить коректний стабілізатор роботи кишково-шлункового тракту – метакремнієву кислоту. А окрім – алюміній, фтор, сульфати, залізо, кальцій, магній, йод, гідрокарбонати – все, що треба для офіційного визнання в якості «натуральної мінеральної».

У 1968 році біля свердловини побудували завод мінеральної води й почали видобуток. Підприємство швидко набирало обертів і вже на початок 1970-х років тут випускали близько 10 мільйонів скляних півлітрових пляшок на рік. На той час в асортимент продукції входили різні види газованих та не газованих напоїв. За час роботи значно розширилася географія поставок. Через свої цілющі властивості та можливість запобігання хворобам і старінню «Тальнівська вода» швидко поширювалася не тільки на території України, а по всьому Союзу, зокрема у Москві та Ленінграді.

90-ті роки стали найскладнішими за весь час існування заводу. Інфляція поступово з'їдала обігові кошти і вже у 1993 році у підприємства не вистачало ресурсів на купівлю скляної тари. У зв'язку з цим з 1994 по 1999 рік завод припинив свою роботу.

Новітня історія підприємства починається з 2000 року – коли у підприємства з'являється новий власник – Володимир Бойко, який почав поступово розбудовувати підприємство. В травні 2000 року будується сучасний цех №2 та закуповується обладнання для видування пластикових пляшок із ПЕТ-форм, розливу, пакування. Згодом у ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» з'являється власний автопарк, який сприяє швидкому розповсюдженню продукції по Черкаській, Кропивницькій та навіть Київській області.

Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та його облікової політики	Номер сторінки
Здобувач	Щербак Ю.М				
Науковий керівник	Овдій О.В.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Наприкінці 2001 року товариство значно розширює асортимент продукції. Воно викупляє технологію для виготовлення йодованої води, розроблену київськими науковцями, і з 2002 року поставляє продукт на ринок. Також окрім мінеральної та йодованої води починається виробництво солодких вод на основі компонентів німецької фірми «Дьоллер». Асортимент товарів ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» представлений на рисунку 1.1 та включає наступні види продукції:

1. Вода мінеральна природна столова «Тальнівська» (об'єм: 0,5л, 1,0л, 1,5л, 2,0л, 6,0л)

2. Вода мінеральна природна столова газована «Тальнівська» (об'єм: 0,5л, 1,0л, 1,5л, 2,0л)

3. Вода мінеральна природна столова «Йодіс-Тальнівська». (об'єм: 1,5л). На основі природної столової води "Тальнівська" підприємство випускає йодовану воду "Йодіс-Тальнівська". Це слабомінералізована гідрокарбонатна складного катіонного складу вода з масовою концентрацією йоду від 0,2 до 0,3 мг/дм³ штучно насичена діоксидом вуглецю.

4. Напої безалкогольні соковмісні на ароматизаторах низькокалорійні сильногазовані (на основі мінеральної води) об'ємом 2,0л. У лінійці солодких напоїв представлений широкий асортимент смаків: «Напій з ароматом лимона», «Напій з ароматом груші», «Напій з ароматом яблука».

Рис.1.1 Продукція ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» [44]

5. Напої безалкогольні на ароматизаторах низькокалорійні сильногазовані (на основі мінеральної води), об'ємом 0,5л, 1,5л, 2,0л. В асортименті: «Крем-сода», «Лимонад», «Тархун», «Напій зі смаком лимона», «Напій зі смаком лимона і апельсина», «Напій зі смаком апельсина».

В 2005 році підприємством було придбано чеську технологічну лінію для розливу води, яка спроможна випускати близько 8 тис. пляшок на годину. Це значно

збільшило виробничі потужності підприємства і вже у 2006 році воно зайняло лідируючі позиції на ринку Черкащини серед слабо мінералізованих.

Потреба в сировині, з кожним роком, наростала все більше і в 2007 році в межах цього самого родовища було створено ще одну свердловину 127 метрів, якій присвоєно №2346. Якість води в якій нічим не поступалася іншій свердловині.

Керівництво ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» завжди дбало про якісь своєї продукції, основними напрямками товариства в сфері якості є:

- підвищення якості продукції товариства, забезпечення основних потреб споживачів і зміцнення позицій на ринку — як основа політики;
- вдосконалення технології виробництва, розширення асортименту солодких та негазованих напоїв, збільшення обсягів виробництва, що базуються на постійних маркетингових дослідженнях з врахуванням вимог та потреб споживачів;
- забезпечення ефективної взаємодії з постачальниками товариства на основі взаємовигоди та партнерства, покращення обслуговування клієнтів, відкриття фірмових магазинів;
- визначення нових географічних напрямів збуту готової продукції товариства;
- раціональне використання власних ресурсів товариства, а саме : кономічних, фінансових, організаційних, кадрових та технічних. Це значною мірою підвищує його розвиток.

Використання даної політики дало свої результати і вже в березні 2008 року підприємство перемогло на регіональному Всеукраїнському конкурсі якості продукції «100 найкращих товарів України».

Важливою складовою успішного функціонування та подальшого розвитку підприємства є наявність, розробленої апаратом управління товариства генеральної стратегії, основні позиції якої поширюються на всі сфери діяльності товариства. На практиці стратегія представляє систему організаційних і управлінських рішень, спрямованих фомування та досягнення основних цілей та виконання задач товариства. Генеральна стратегія містить у собі кілька елементів, зокрема систему цілей, місію, а також інші загальні та специфічні цілі. У своїй діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» дотримується встановленої місії та цілей. Місія ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»: Ми виробляємо продукцію створену природою в самому серці України, тому наші напої, наповнені силою та енергією, яка покликана зберігати та покращувати Ваше здоров'я.

Цінності: Прогресивність, якість, дотримання стандартів, командний дух, турбота про людей. ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» у своїй діяльності реалізує стратегію стратегію помірному росту. Стратегія помірному росту властива підприємствам, які мають міцні позиції на ринку та функціонують у традиційних сферах. Основною перевагою стратегії, яку використовує ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» є дієва кадрова політика. Вона полягає в залученні і закріпленні кадрів та стабілізації персоналу. За цієї стратегії приділяється значна увага внутрішньому переміщенню кадрів, перенавчанню персоналу та посиленню соціальних гарантій.

Тому, на сьогодні завод мінеральної води - сучасне підприємство, яке випускає широкий асортимент мінеральних, солодких та соковмісних вод, постійно вдосконалюючи існуючі та розробляючи нові технології виробництва.

1.2. Виробнича структура та схема управління ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» використовується лінійно-функціональна організаційна структура. Вищим органом управління ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» є Загальні збори учасників товариства. Основна функція загальних зборів здійснювати вибори керівників усіх підрозділів товариства та розгляд фінансової звітності. Варто зазначити, що всі рішення загальних зборів учасників відображаються у вигляді актів та приймаються простою більшістю від числа присутніх учасників.

Контролюючим органом Товариства є наглядова рада. Наглядова рада ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» представляє інтереси акціонерів товариства та визначає основні напрямки діяльності виконавчого органу. До основних функцій наглядової ради товариства належать:

- забезпечення реалізації та захисту прав акціонерів;
- ухвалення стратегії товариства, затвердження річного бюджету, бізнес-планів товариства та здійснення контролю за їх реалізацією;
- затвердження умов договорів, що укладаються з головою та членами виконавчого органу, встановлення розміру їх винагороди та визначення форм контролю за діяльністю виконавчого органу;
- здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю товариства, у тому числі забезпечення підготовки повної та достовірної публічної інформації про товариство;
- виявлення, контроль та запобігання конфліктів, пов'язаних з використанням майна товариства в особистих інтересах, що виникають між посадовими особами органів товариства, у тому числі.

Виконавчим органом ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» є директор. Він здійснює керівництво поточною діяльністю товариства одноосібно. На даний час цю посаду займає Чеканова Ніна Іванівна. Вона виконує обов'язки директора згідно Статуту Товариства, затвердженого загальними зборами учасників товариства у 2017 році (Протокол № 8 від 18.08.2017 р.). У своїй діяльності директор підзвітний загальним зборам та Наглядовій раді, що представлено на рисунку 1.2.

Директор товариства вирішує всі питання пов'язані з управлінням поточною діяльністю товариства, окрім питань, що належать до компетенції Загальних зборів та Наглядової ради. До компетенції директора ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» належить:

1. Затвердження поточних планів діяльності товариства, розробка заходів спрямованих на їх виконання;
2. Організація роботи товариства, затверджувати структуру та штатний розклад;
3. Представлення інтересів товариства у відносинах з третіми особами;
4. Видавати Накази, Розпорядження, Інструкції та інші документи з питань, пов'язаних з діяльністю товариства;
5. Прийняття рішень про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності Товариства;
6. Захист комерційної інформації ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;

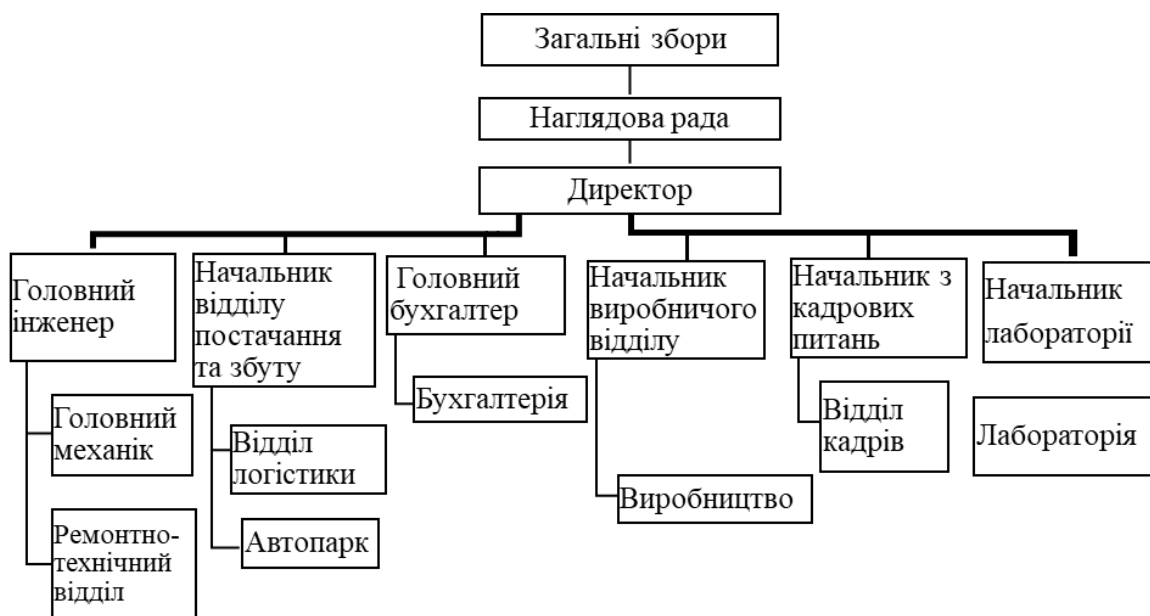

Рис. 1.2 Організаційна структура ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

У безпосередньому підпорядкуванні директору знаходяться начальник відділу постачання та збуту, головний бухгалтер, головний інженер, начальник виробничого відділу та начальник кадрових питань.

До відділу кадрів входять: начальник з кадрових питань, який керує відділом. На відділ кадрів ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» покладені такі завдання:

1. Розподіл персоналу товариства відповідно до ділових та особистісних властивостей.
2. Формування стабільного трудового колективу, зменшення плинності персоналу та формування трудової дисципліни.
3. Затвердження штату товариства, необхідною кількістю персоналу, всіх категорій: керівників, спеціалістів, робітників та допоміжного персоналу. Набір персоналу відповідної професійного напрямку та кваліфікації.
4. Проводити заходи, що пов'язані з вихованням персоналу товариства у дусі відповідальності за виконання задач, контроль за дотриманням дисципліни.
5. Формування та організація резерву спеціалістів для висування на інші штатні позиції товариства.

Ремонтно-технічний відділ – це самостійний структурний підрозділ ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи». Відділ підпорядковується безпосередньо Головному механіку, який підзвітний Головному інженерові. Даний відділ займається обслуговуванням технічного обладнання та устаткування.

Головний інженер відділу має право:

1. Давати вказівки щодо експлуатації устаткування та обладнання товариства.
2. Вносити зміни до технології експлуатації устаткування.
3. Контролювати виконання запропонованих норм експлуатації устаткування керівниками структурних підрозділів та вимагати своєчасне надання відомостей про поломки устаткування.
4. Здійснювати ремонт устаткування або ж припиняти його роботу у разі порушення правил його експлуатації.
5. Делегувати іншим підрозділам підприємства проведення робіт пов'язаних з з технічним обслуговуванням устаткування.

Головний механік ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» має право:

1. Забезпечувати справний стан рухомого складу автоколони, формувати графік випуску автоколони.
2. Виявляти причини несправностей, які виникли у зв'язку з простоями автомобілів, їх усунення.
3. Формувати графіки обслуговування і ремонту автомобілів, здійснювати контроль за якістю і своєчасністю виконання робіт.
4. Брати участь у наданні технічної допомоги водіям автомобілів.
5. Здійснювати контроль за дотриманням строків експлуатації автомобілів, дотриманням правил охорони праці і техніки безпеки.
6. Проводити інструктаж водіїв перед виїздом на лінію.
7. Брати участь у списанні запчастин до авто та шин. Здавати автомобілі товариства у ремонт.
8. Забезпечувати контроль за дотриманням визначених норм витрат експлуатаційних матеріалів.
9. Керувати роботою робітників по обслуговуванню і ремонту рухомого складу.
10. Контроль за дотриманням трудової, виробничої дисципліни працівниками товариства та виконання робіт з належною якістю.

Відділ логістики є самостійним структурним підрозділом підприємства.

Керівництво відділом логістики здійснює начальник відділу постачання та збуту, якого призначає на дану посаду директор товариства.

До основних завдань даного відділу належить:

1. Контроль за своєчасністю реалізації продукції товариства.
2. Виконання завдань і зобов'язань щодо поставки товарів відповідно до укладених договорів і замовлень.
3. Організація роботи служби збуту підприємства, зниження витрат пов'язаних зі збутом продукції.

На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» функціонує відділ якості та безпечності, до складу якого входить лабораторія, що здійснює перевірку та контроль за якістю та безпечністю сировини, виробленої продукції. Відповідальність за здійснення усіх лабораторних досліджень покладена на начальника лабораторії.

Начальник лабораторії ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» має наступні обов'язки:

1. Перевіряти відповідність якості сировини, готової продукції і допоміжних матеріалів аналітичним та органолептичним показникам.
2. Допомогати обирати технологічну схему переробки сировини товариства що значно підвищує та забезпечує високу якість продукції.
3. Контроль за якістю зовнішнього оформлення продукції.
4. Постійний контроль якості готової продукції в цеху, складі або при відправці, слідкувати за відповідністю готової продукції вимогам нормативних документів.
5. Виявлення причини браку продукції в цехах або на складі готової продукції, визначення основних напрямів їх усунення. Розробка та впровадження заходів спрямовани на зменшення втрат відходів основних і допоміжних матеріалів.
6. Спостерігати за правильним і вчасним проведенням виробничо-лабораторних і цехових журналів.
7. Слідкувати за наявністю та станом обладнання, реактивів та інших речей, необхідних для технохімічного контролю.

Виробничим відділом ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» керує начальник виробництва, до обов'язків якого належить:

1. Керівництво роботою, щодо регулювання ходу виробництва, забезпечення ритмічності випуску продукції відповідно до планових завдань та договорів постачання.

2. Розроблення календарних графіків випуску продукції товариства і його структурних підрозділах, їх корегування протягом планового періоду та впровадженням календарно-планових нормативів, що сприяє оперативному плануванню виробництва.

3. Організація оперативного контролю за забезпеченням виробництва технічною документацією, устаткуванням, інструментом, технологічною оснасткою, матеріалами, комплектуючими виробами, транспортом, вантажно-розвантажувальними засобами.

4. Організація роботи, щодо вдосконалення методів управління виробництвом з врахуванням вимог охорони праці.

5. Керівництво роботою всіх виробничих цехів та складів товариства, схема яких зображена на Рис. 1.3.

Рис.1.3 Структура виробництва ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

Отже, виробнича структура ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» представлена такими основними цехами як: цех фільтрування та сатурації, цех формування ПЕТ-пляшки, цех етикетування, цех розливу та закупорювання, цех пакування.

Під час виробництва мінеральної води діяльність кожного з цехів підприємства тісно пов'язана між собою. Даний взаємозв'язок найкраще відображає технологічна схема виробництва представлена на рисунку 1.4.

На першому етапі виробництва мінеральної води відбувається каптування – підйом води на поверхню землі. Другий етап виробництва пов'язаний з транспортування мінеральної води від джерела до цеху розливу (2,5 км) через водопровід із поліетиленових труб, що прокладений підземно. З трубопроводу мінеральна вода відправляється у 2 резервуари, об'ємом по 25 м³ кожен, виготовлених із нержавіючої сталі. Від каптажної споруди мінеральна вода надходить на установку для фільтрування води до цеху фільтрування. Після чого насосом перекачується у сатуратор.

У цеху сатурації відбувається процес сатурації води – насичення мінеральної води двоокисом вуглецю, що здійснюється в спеціальній сатураторній установці у відповідності з технологічною документацією. При цьому вміст двоокису вуглецю в результаті сатурації повинен складати не менше 0,3%.

Паралельно даним етапам відбувається процес видування ПЕТ-пляшки та взяття працівниками лабораторії мінеральної води для визначення її якості. Якщо вода

відповідає всім необхідним показникам, вона відправляється до цеху розливу та закупорювання.

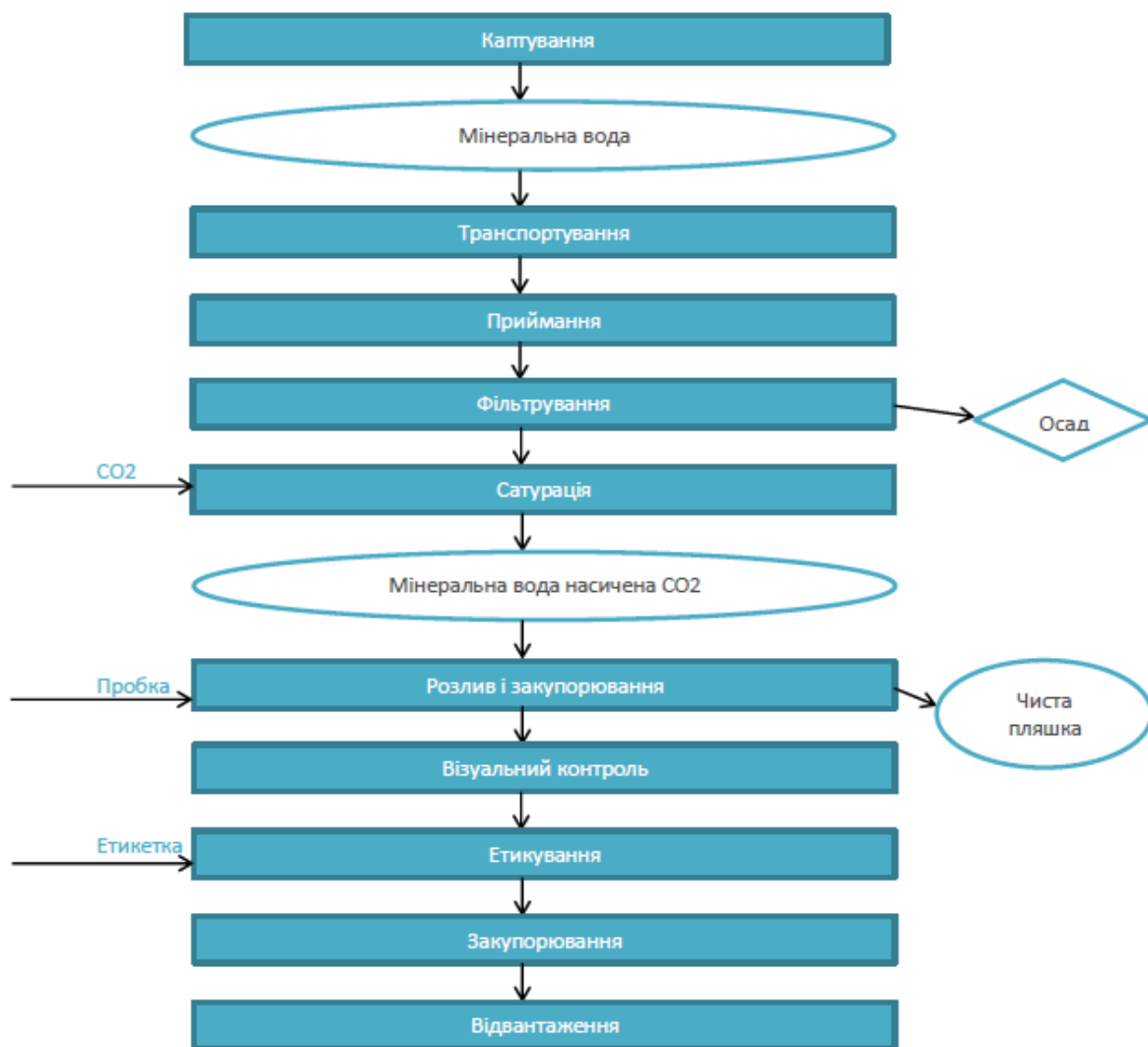

Рис.1.4. Технологічна схема виробництва ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» перед розливом мінеральної води передбачається виконання наступних операцій: миття пляшок, контроль якості миття пляшок. Після чого вже насичена відповідним вмістом CO₂ мінеральна вода розливається у пляшки та герметично закупорюється поліетиленовими гвинтовими пробками з розривними кільцями.

Далі пляшки з мінеральною водою подаються на світловий екран, де здійснюється бракераж готової продукції шляхом перевірки прозорості води, наявності у ній сторонніх включень, чистоти внутрішньої і зовнішньої поверхні пляшок, повноти наливу і герметичності закупорювання. Готова продукція з виявленими дефектами відбраковується, а ті пляшки, які відповідають нормативним вимогам, поступають по транспортеру до етикетувального автомата (в цех етикетування), де на кожну пляшку наноситься поліетиленова етикетка.

В пакувальному цеху пляшки автоматично подаються у термпіч, де формуються у транспортні пакети із термоусадної плівки по 6 штук. Після чого пакети

з мінеральною водою штабелюються у вертикальному положенні заввишки не більше п'яти рядів у складі, захищеному від попадання прямих сонячних променів на відстані 1 м від опалювальних пристроїв: температура зберігання коливається від 5°C до 20°C.

1.3. Структура бухгалтерії та організація бухгалтерського обліку ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

Будь-яке підприємство, здійснюючи організацію бухгалтерського обліку, самостійно вирішує питання організаційної форми ведення бухгалтерського обліку, методи ведення бухгалтерського обліку, технологію обробки облікової інформації, а також встановлює систему внутрішньогосподарського обліку, контролю і звітності.

У ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» основним структурним підрозділом, призначеним для ведення бухгалтерського обліку є бухгалтерія. Бухгалтерія товариства забезпечує апарат управління повною та неупередженою інформацією про фінансове становище та результати діяльності товариства. Окрім того вона виконує ряд функцій, основними серед яких є:

- ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- організація бухгалтерського обліку відповідно згідно законодавством України та установчими документами, а також забезпечення дотримання встановлених методологічних принципів бухгалтерського обліку;
- дотримання правил документообігу та технології обробки облікової інформації встановленого на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- контроль та дотримання порядку оформлення первинних документів;
- забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності, зокрема проведення інвентаризації активів і зобов'язань (підтвердження їх наявності, стану і оцінки);
- формування фінансової, податкової, статистичної звітності та її подання у встановленні законом терміни ;
- контроль за своєчасністю та повнотою сплати податків та зборів;

Товариство застосовує комп'ютерну форму організації бухгалтерського обліку із використанням програми 1С «Бухгалтерія» версія 8.2, яка забезпечує автоматизацію обробки інформації яка необхідна підприємствам, тобто спроможна забезпечити виконання всіх процедур бухгалтерського обліку.

Комп'ютерна обробка інформації бухгалтерією товариства здійснюється з використанням єдиної обчислювальної мережі, яка охоплює всі рівні управління виробництвом.

Бухгалтерська служба товариства є самостійним підрозділом в якому чітко розмежовані функції між бухгалтерами (рисунок 1.5).

Продуктивна робота кожного працівника відділу бухгалтерії перш за все залежить від чітко встановлених обов'язків для кожного з них. Основним документом який це відображає являються розроблені та затверджені посадові інструкції. Тому розглянемо детальніше завдання та обов'язки кожного з бухгалтерів ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».

Рис. 1.5. Організаційна структура бухгалтерії ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи»

Головний бухгалтер окрім основних положень зазначених в обліковій політиці підприємства відповідно до посадових інструкцій зобов'язаний: формувати облікову політику виходячи із структури та особливостей діяльності підприємства, здійснювати заходи щодо надання керівництву інформації про фінансовий стан, результативність діяльності товариства та рух його грошових коштів, вимагати від підрозділів, служб та працівників забезпечення дотримання порядку оформлення та подання первинних документів, забезпечувати перерахування до бюджету України податків та зборів, соціальних внесків, здійснює розрахунки кредиторам товариства відповідно до договірних зобов'язань, організовувати проведення інвентаризацій та бере участь в оформленні її результатів, допомагати працівникам інших підрозділів товариства у разі виникнення питань, що стосуються бухгалтерського обліку та звітності.

Бухгалтер з розрахунку заробітної плати: здійснює нарахування заробітної плати відповідно до діючого штатного розпису та діючого законодавства України, складає журнал-ордер №8, контролює правильність оформлення листків тимчасову непрацездатність, довідок по догляду за хворими. Нараховує єдиний внесок, податок на доходи фізичних осіб, здійснює відрахування аліментів та інших стягнень відповідно до виконавчих листів, складає звіти, що подаються до Пенсійного Фонду, Фонду соціального страхування, Фонду соцстрахування на випадок безробіття, Фонд страхування від нещасних випадків на виробництві. А також складає довідки для отримання пенсій та різних вид допомог, субсидій, кредитів, складає та подає податковий розрахунок 1ДФ.

Бухгалтер – касир ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» здійснення операції по прийому, обліку, видачі й зберіганню грошових коштів через касу з дотриманням правил, що забезпечують їх збереження, оформлює документи і отримує відповідно до встановленого порядку кошти в банківських установах, які необхідні для здійснення виплат робітникам і службовцям заробітної плати, премії, витрат на відрядження та інших господарських витрат, на основі прибуткових та видаткових документів заповнює касову книгу, звіряє фактичну наявність грошових сум з залишком зазначеним у книзі, відповідає за зберігання бухгалтерських та касових документів, заповнює їх відповідно до встановленого порядку з метою передачі до архіву, за розпорядженням керівництва приймає участь у щорічній інвентаризації на підприємстві, формує акти та передає їх головному бухгалтеру товариства.

Окрім того, бухгалтер-касир складає: прибуткові та видаткові касові ордери (КО-1, КО-2), платіжні доручення, журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів (КО-3), касові книги (КО-4), довіреність на одержання матеріальних цінностей, книгу журнал-головну, відомості 1.1, 1.2, 1.3. Веде облік по рахунках, що належать до третього класу, зокрема: 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39.

Бухгалтер з обліку матеріальних цінностей складає та приймає до обліку документи щодо матеріальних цінностей та запасів, упорядковує інформацію, відображену в первинних документах, готує проміжні розрахунки, забезпечує правильність оприбуткування та списання товарно-матеріальних цінностей або запасів, контролює стан складського обліку, оформлює та перевіряє документи для видачі запасів зі складу. Однак, основним завданням бухгалтера з обліку матеріальних цінностей є забезпечення ведення бухгалтерського обліку товарно-матеріальних цінностей шляхом відображення балансових рахунків в регістрах бухгалтерського обліку. Тому бухгалтер веде журнал № 5 та відомість 5.1., у частині обліку товарно-виробничих запасів. На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» відомість 5.1 ведеться за центрами відповідальності, матеріально-відповідальними особами та напрямками витрат.

Бухгалтер з обліку основних засобів відповідальний за формування: актів прийому-передачі основних засобів № ОЗ-1, акти списання основних засобів № ОЗ-3, інвентарні списки основних засобів № ОЗ-11, , інвентарні картки основних засобів № ОЗ-6, відомості нарахування зносу основних засобів № ОЗ-12, відомості 4.1 та 4.2. Веде облік по рахунках 10, 11, 13. Нарховує амортизацію основних засобів, складає статистичну звітність про рух основних засобів та капітальних інвестицій, забезпечує ведення бухгалтерського обліку засобами програми 1С, забезпечує виписку довіреностей на товарно-матеріальні цінності, здійснює контроль за їх використанням.

До обов'язків бухгалтера з обліку основних засобів також належить ведення журналу-ордеру № 4 та регістру аналітичного обліку капітальних інвестицій, за рахунок яких здійснюються усі види поліпшень об'єктів необоротних активів – відомість 4.1. А також, відомість 4.3, що призначена для аналітичного обліку нематеріальних активів, в яку з регістрів аналітичного обліку за попередній рік бухгалтер переносяться дані на початок поточного року.

Бухгалтер по-розрахунках з покупцями та постачальниками: розробляє журнал-ордер № 6 «Розрахунки з постачальниками», складає акти звірок з постачальниками на відповідну дату, веде аналітичний облік по бухгалтерським рахункам 36 та 37, формує платіжні відомості для розрахунку з бюджетом, клієнтами та партнерами, проводить операції по нарахуванню та сплаті аліментів та штрафів.

Основними завданнями бухгалтера з обліку витрат є здійснення обліку затрат на виробництво, складання калькуляції собівартості продукції, робіт, послуг, контроль та своєчасне відображення витрат майбутніх періодів, проведення звірки взаємних розрахунків з контрагентами, допомога головному бухгалтеру при складанні звітності. Також, бухгалтер з обліку витрат виробництва постійно аналізує кошториси витрат їх виконання, реалізацію продукції товариства, виконання робіт (послуг), результати господарсько-фінансової діяльності товариства, фінансові та кредитні операцій.

Бухгалтер з обліку витрат веде аналітичний облік витрат діяльності в Журналі № 5 і забезпечує своєчасне відображення в ньому усіх кредитових оборотів за рахунками 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97.

Однак, організація обліку на підприємстві полягає не лише в раціональному розподілі обов'язків між працівниками бухгалтерії, але й в організації первинного обліку. Оскільки всі господарські операції повинні бути відображені в обліку на основі первинних документів, перед головним бухгалтером товариства постає завдання щодо організації документообігу. Головним завданням документообігу є прискорення руху документів, оскільки від швидкості та ефективності його організації залежить дієвість бухгалтерської системи товариства.

Порядок документообігу в першу чергу залежить від характеру й особливостей господарських операцій, їх оформлення, а також від структури підприємства і бухгалтерії [36,с.254].

Кожного дня бухгалтери опрацьовують значний перелік документів. Обробка таких документів повинна здійснюватися якомога швидше та з мінімальними неточностями. Тому для підвищення ефективності обробки первинних документів на на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» створено графік документообігу. Графік документообігу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» представлено додатку А. Відповідно до даного графіку працівники оформлюють та передають первинні документи, які належать до сфери їхньої діяльності. Для того щоб бухгалтери розуміли кому необхідно передавати первинні документи та у які терміни кожному із них надається витяг із графіка документообігу. Витяг містить перелік документів, створення яких належать до функціональних обов'язків бухгалтера, строки їх подання та підрозділи до яких подаються ці документи.

Графік документообігу забезпечує кількість підрозділів і виконавців, через які проходить той чи інший первинний документ, визначаючи мінімальний термін його знаходження в підрозділі. Це значно сприяє пришвидшенню роботи бухгалтерів, дотриманню та контролю основних функцій бухгалтерського відділу, підвищенню рівня його автоматизації [41, с.115].

Роботу щодо складання графіку документообігу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» організовує головний бухгалтер. Даний графік затверджується наказом керівника ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» у складі облікової політики. Контроль за дотриманням графіка документообігу здійснюється також головним бухгалтером товариства.

Первинні документи, облікові реєстри, форми фінансової та іншої бухгалтерської звітності обов'язково передаються до архіву бухгалтерії ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», де зберігаються протягом визначеного терміну.

Основним нормативним документом щодо визначення терміну зберігання бухгалтерських документів є «Перелік типових документів, що створюють під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів.

Згідно з даним Переліком документи бухгалтерського обліку та звітності повинні зберігатися від трьох до п'яти років. Так, первинні документи повинні зберігатися три роки; розрахунково-платіжні відомості, акти документальних ревізій, податкових та інших перевірок – п'ять років; особові рахунки робітників та службовців, студентів – сімдесят п'ять років. Для статутів, положень та положень, бухгалтерських звітів і балансів, передавальних, розділювальних та ліквідаційних балансів період зберігання необмежений [8].

Зберігання документів відіграє важливе значення при організації бухгалтерського обліку. Оскільки раціональна система зберігання документів забезпечує не лише їх цілісність протягом встановлених законодавством термінів, а й можливість їх використання для безперервного отримання потрібної інформації.

1.4. Облікова політика ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

Облікова політика підприємства у загальному розумінні являє сукупність прийомів і способів ведення обліку, щодо яких чинними нормативними документами дозволені альтернативні варіанти, а підприємствам надано право їх самостійного вибору.

Основною метою облікової політики є забезпечення отримання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства та результати його діяльності, для тих користувачів, які на основі фінансової звітності приймають відповідні рішення. Облікова політика підприємства викладається в Наказі про облікову політику, який являє собою організаційно-розпорядчий документ підприємства, в якому зазначаються всі принципи, методи і процедури, які використовує підприємство під час складання та подачі фінансової звітності. Даний Наказ стає чинним з моменту його підписання власником (керівником) підприємства [49, с. 556].

На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» облікова політика регламентована Наказом № 1 від "02" січня 2018 року та Положенням про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику (Додаток Б). Даний наказ встановлює наступні принципи та методи ведення обліку підприємства, у частині:

1. Організації бухгалтерського обліку.

При веденні бухгалтерського обліку і формуванні фінансової звітності товариство повинне опиратися на Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Ведення бухгалтерського та податкового обліку покладено на бухгалтерію підприємства. Однак, головний бухгалтер забезпечує дотримання виконання вимог даного закону та іншими законодавчими та нормативними документами, що регулюють організацію та ведення як бухгалтерського, так і податкового обліку.

2. Основних засобів.

Визнання, оцінку та облік основних фондів необхідно робити відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби». Одиницею обліку основних засобів На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» є окремий об'єкт основних засобів або інших матеріальних необоротних активів. Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікують наступним чином:

- 1.1 – «Земельні ділянки»;
- 1.3 – «Будинки, споруди та передавальні пристрої»;
- 1.4 – «Машини та обладнання» ;
- 1.5 – «Транспортні засоби»;
- 1.6 – «Інструменти, прилади та інвентар»;
- 1.9 – «Інші основні засоби».

До основних засобів підприємствам слід відносити матеріальні активи, які підприємство утримує з ціллю використання їх під час виробництва продукції або постачання товарів і послуг або для адміністративних чи соціальних функцій, очікуваний строк використання яких більше одного року, а вартість перевищує 6000,00 грн.

Нарахування амортизації здійснюється з врахуванням мінімально допустимих термінів корисного використання основних засобів, які зазначені в податковому кодексі . Амортизацію основних засобів нараховувати прямолінійним методом.

3. Нематеріальних активів.

Облік нематеріальних активів вести по кожному об'єкту нематеріальних активів та класифікувати їх за такими групами:

1. Права на знаки для товарів і послуг
2. Права на об'єкти промислової власності
3. Інші нематеріальні активи

Нарахування амортизації нематеріальних активів повинне здійснюватися на протязі простроку їх використання, який встановлюється при зарахуванні основного засобу на баланс, але не більше 20 років. Строк корисного використання встановлювати окремо для кожного нематеріального активу.

4. Запасів.

Первісну вартість запасів, придбаних за плату, визнавати за собівартістю запасів. Вибуття запасів здійснювати за середньозваженою вартістю.

Собівартість виготовленої та реалізованої продукції формується з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом такої продукції, а саме (п.138.8 ПКУ):

- прямих матеріальних витрат (п.п.138.8.1 ПКУ);
- прямих витрат на оплату праці (п.п. 138.8.2 ПКУ);
- амортизації виробничих основних засобів та нематеріальних активів, що використовуються при виробництві продукції б ПКУ);
- сума прямих податків та зборів (плата за надра та збір за спецводокористування);
- загальновиробничих витрат (ЗВВ), що відносяться на собівартість виготовленої та реалізованої продукції згідно з правилами П(С)БО 16 (п.п.138.8.5 ПКУ); (перелік і склад як змінних так і постійних загальновиробничих витрат устанавлюється підприємством самостійно).

Базою розподілу загальновиробничих витрат є виробництво продукції у фізичних одиницях (пляшка).

Загальновиробничі витрати цеху розливу включають лише постійні загальновиробничі витрати, що незмінюються при зміні обсягів виробництва.

5. Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг або виконання робіт.

Дана оцінка здійснюється вивченням виконаної роботи. Важливо звернути увагу на те, що в бухгалтерському обліку доходи повинні бути відображені у тому періоді, у якому було підписано акт про надані послуги або виконані роботи.

6. Щорічно перед складанням фінансової звітності необхідно проводити інвентаризацію активів та зобов'язань, тобто станом на 01 жовтня року, або ж період за який складається фінансова звітність. Інвентаризацію основних засобів необхідно здійснювати один раз на два роки.

ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» - платник податків на загальній системі оподаткування. До державного бюджету товариство сплачує такі податки та збори:

- податок на прибуток підприємств 18 %;
- податок з доходів фізичних осіб 18 %;
- податок на додану вартість 20%;

- плата за користування надрами;
- екологічний податок;
- військовий збір 1,5%;
- єдиний соціальний внесок 22% (нарахування).

До місцевого бюджету підприємство сплачує:

- земельний податок.

Податок на прибуток підприємств - це прямий податок, що стягується з прибутку підприємства, що підлягає оподаткуванню. База оподаткування - це грошовий вираз об'єкта оподаткування, визначений відповідно до статті 134 Податкового кодексу України [6]. Податок нараховує сама компанія за ставкою 18 відсотків [6]. Податок нараховує бухгалтерія товариства самостійно за ставкою 18 відсотків.

ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» сплачує податок на доходи фізичних осіб за ставкою 18 відсотків від бази оподаткування щодо доходів, які нараховуються (виплачуються, надаються), як заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати або інші платежі та винагороди, що нараховуються платнику. База оподаткування - це сукупний оподатковуваний дохід з урахуванням особливостей, визначених Податковим кодексом України.

Податок на додану вартість (ПДВ) являє собою один із непрямих податків, що включається до ціни товарів та сплачується покупцем, однак його облік та перерахування до бюджету здійснює продавець (податковий агент). ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» сплачує податок на додану вартість згідно зі ст. 193 ПКУ у розмірі 20% від бази оподаткування.

Облік ПДВ на підприємстві-платнику ПДВ, включає облік наступних складових:

- Податковий кредит;
- Податкове зобов'язання

Податковий кредит - сума, на яку платник податку може зменшити податкове зобов'язання за звітний період (сума ПДВ, сплачена підприємством як частина вартості товарів, робіт, послуг, придбаних у іншого платника ПДВ або сплачених на митниці).

Податкове зобов'язання - загальна сума податку, нарахована платником податку за звітний період (як частина вартості товарів, проданих або сплачених покупцем). До бюджету платник перераховує різницю між податковим зобов'язанням та податковим кредитом [34, с.64].

Окрім того товариство сплачує земельний податок — це обов'язковий платіж, який здійснюють власники земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійні землекористувачі. Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації. Ставка податку на земельні ділянки встановлюється не більше 12% від їх нормативної грошової вартості для земельних ділянок, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання[6].

РОЗДІЛ II. Бухгалтерський облік власного капіталу ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи»

2.1. Аналітичний і синтетичний облік власного капіталу

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій зі складовими власного капіталу є первинні документи, що підтверджують факт здійснення господарської операції. Порядок документування господарських операцій та вимоги щодо складання документів регулюються Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до даних законодавчих документів сутність первинних документів полягає в тому, що вони фіксують факти здійснення господарських операцій і слугують основою для їх бухгалтерського обліку. Основні первинні документи, в яких відображається інформація щодо наявності та руху власного капіталу узагальнено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Первинні документи операцій з власним капіталом підприємства

№ п/п	Вплив господарських операцій на складник власного капіталу	Документ
1	2	3
1.	Реєстрація статутного капіталу	Статут
2.	Збільшення (зменшення) нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) внаслідок зміни облікової політики, виправлення помилок, переоцінки основних засобів, незавершеного будівництва, нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка (Додаток В)
3.	Зменшення додаткового капіталу та збільшення нерозподіленого прибутку внаслідок вибуття раніше дооцінених об'єктів необоротних активів	Акт приймання-передачі основних засобів (Додаток Д) бухгалтерська довідка
4.	Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка
5.	Розподіл прибутку (виплати дивідендів, відрахувань до резервного капіталу)	Рішення зборів учасників (Додаток Е)
6.	Спрямування прибутку до статутного капіталу	Рішення зборів учасників (Додаток Є) нова редакція статуту
7.	Збільшення неоплаченого капіталу та додатково вкладеного капіталу внаслідок продажу акцій за ціною, вищою, за номінальну	Договір засновників
8.	Збільшення вилученого капіталу внаслідок викупу акцій (часток)	Рішення засновників, видатковий касовий ордер (Додаток Ж), виписка банку

Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи»	Номер сторінки
Здобувач	Щербак .Ю.М				
Науковий керівник	Овдій О.В.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

1	2	3
9.	Зменшення вилученого капіталу, збільшення або зменшення додатково вкладеного капіталу, зменшення прибутку внаслідок реалізації викуплених акцій	Акт приймання-передачі основних засобів, накладна, акт про приймання матеріалів, прибутковий касовий ордер (Додаток З)
10.	Зменшення вилученого капіталу, додатково вкладеного капіталу, статутного капіталу та нерозподіленого прибутку внаслідок анулювання викуплених акцій (часток)	Рішення засновників, бухгалтерська довідка
11.	Зменшення неоплаченого капіталу внаслідок погашення заборгованості учасників: – грошовими коштами	Виписка банку
12.	– основними засобами	Акт приймання-передачі основних засобів
13.	– нематеріальними активами	Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (Додаток И)
14.	– виробничими запасами	Накладна (Додаток К), акт про приймання матеріалів
15.	Збільшення емісійного доходу або іншого вкладеного капіталу внаслідок перевищення фактичного внеску учасниками до статутного капіталу понад їхню заборгованість	Бухгалтерська довідка
16.	Зменшення прибутку, збільшення вилученого капіталу, зменшення резервного капіталу унаслідок розрахування з учасником господарського товариства у разі його виходу	Рішення засновників, бухгалтерська довідка
17.	Збільшення додатково вкладеного капіталу внаслідок зменшення номінальної вартості акцій, зменшення статутного капіталу.	Рішення засновників, нова редакція статуту
18.	Списання невідшкодованих збитків за рахунок пайового капіталу, іншого вкладеного капіталу, резервного капіталу	Рішення засновників
19.	Збільшення іншого додаткового капіталу внаслідок безкоштовно отриманих основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів
20.	Зменшення іншого додаткового капіталу внаслідок визнання доходу від безоплатно одержаних основних засобів	Розрахунок амортизації (Додаток Л), бухгалтерська довідка

Важливим моментом організації бухгалтерського обліку власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» є використання системи рахунківбухгалтерського обліку, яка представлена Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій та Інструкцією про його застосування [9]. Для обліку власного капіталу Планом рахунків передбачені наступні рахунки:

- 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»
- 41 «Капітал у дооцінках»

- 42 «Додатковий капітал»
- 43 «Резервний капітал»
- 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
- 45 «Вилучений капітал»
- 46 «Неоплачений капітал»
- 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»
- 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»
- 49 «Страхові резерви»

Рахунки 41, 42, 43, і 44 призначені для обліку власного капіталу, який формується в процесі господарської діяльності підприємства, але не є статутним капіталом. Цей капітал належить власникам і використовується для спрямовується на задоволення потреб суб'єкта господарювання, проте він не закріплений по частках за кожним з учасників.

Рахунки 40, 45 і 46 використовують для формування стартового капіталу підприємства. В залежності від організаційної форми у підприємства може бути або статутний або пайовий капітал.

Початок організація обліку «Зареєстрованого (пайового) капіталу» повинен відповідати даті реєстрації підприємства в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України. Для обліку та узагальнення інформації про стан і рух «Зареєстрованого (пайового) капіталу» призначено рахунок 40, який має наступні субрахунки:

- 401 «Статутний капітал» – відображає статутний капітал господарських товариств, державних і комунальних підприємств. По кредиту даного рахунку відображається збільшення статутного капіталу, по дебету - зменшення. Сума кредитового сальдо по рахунку 401 повинна відповідати розміру статутного капіталу, який зафіксовано у засновницьких документах підприємства .

- 402 «Пайовий капітал» – відображає та узагальнює інформацію про розміри пайових внесків членів споживчого товариства, колективного сільськогосподарського підприємства та інших підприємств, передбачених установчими документами.

- 403 «Інший зареєстрований капітал» – відображає зареєстрований капітал інших підприємств, у тому числі приватних підприємств.

- 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу» – обліковуються внески, отримані для формування статутного капіталу, зокрема акціонерного товариства, після його оголошення та до реєстрації відповідних змін до установчих документів.

Відображення змін в складі неоплаченого капіталу, обліку розрахунків з учасниками за внесками у статутний капітал здійснюється на рахунок 46 «Неоплачений капітал». По дебету рахунку 46 фіксується заборгованість за внесками до статутного капіталу засновників товариства, по кредиту - погашення цієї заборгованості [26, с.153]. Типові бухгалтерські проведення з обліку неоплаченого та зареєстрованого капіталу представлено в таблиці 2.3

Кореспонденція рахунків з обліку неоплаченого та зареєстрованого капіталу

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу після державної реєстрації	46 "Неоплачений капітал"	401 "Статутний капітал"	68 000	Стут
2.	Спрямовано на збільшення статутного капіталу:				
	- додатковий капітал	42"Додатковий капітал"	401 "Статутний капітал"	90 000	Довідка бухгалтерії
	- резервний капітал;	43 "Резервний капітал"		45 000	Довідка бухгалтерії
	- нерозподілений прибуток	441"Прибуток нерозподілений"		67 000	Довідка бухгалтерії
3.	Надійшли внески від засновників у рахунок їх вкладу до статутного капіталу:				
	- грошовими коштами	30 "Готівка", 31"Рахунки в банках"	46 "Неоплачений капітал"	15 000	Платіжні доручення
	-основними засобами та іншими МНМА	10"Основні засоби" 11 «Інші необоротні матеріальні активи» 15 «Капітальні інвестиції»		20 000	Акт приймання-передачі основних засобів
				28 000	
				37 000	
	-виробничими запасами	20"Виробничі запаси"		5 000	Накладна, акт про приймання матеріалів
	- нематеріальні активи	12"Нематеріальні активи"	28 000	Акт приймання-передачі	
4.	Зменшена сума статутного капіталу у зв'язку з відмовою засновника здійснювати внесок	401 "Статутний капітал"	46 "Неоплачений капітал"	45 000	Довідка бухгалтерії
5.	Оприбутковано пайові внески:				
	- грошовими коштами	30 "Готівка", 31"Рахунки в банках"	402 "Пайовий капітал"	24 000	Платіжні доручення, прибуткові касові ордери
	-основними засобами	10"Основні засоби"		72 000	Накладна, Акт приймання-передачі основних засобів
	- нематеріальні активи	12"Нематеріальні активи"		50 000	
	-виробничими запасами	20"Виробничі запаси"		33 000	Накладна, акт про приймання матеріалів
	- товарами	28"Товари"		8 000	
6.	Спрямовано на збільшення пайового капіталу:				
	- додатковий капітал	42"Додатковий капітал"	402 "Пайовий капітал"	35 000	Довідка бухгалтерії
	- нерозподілений прибуток	441"Прибуток нерозподілений"	402 "Пайовий капітал"	19 000	

1	2	3	4	5	6
7.	Зменшено пайовий капітал у наслідок збитків:				
	- повернення паїв	402 "Пайовий капітал"	30 "Готівка",	29 000	Відаткові касові ордери, накладні.
	- списання непокритих	402 "Пайовий капітал"	31 "Рахунки в банках"	5 000	

Для узагальнення інформації про додатковий капітал використовуються рахунки 41 «Капітал у дооцінках» і 42 «Додатковий капітал».

Додатковий капітал (незареєстрований) включає суму, на яку вартість продажу випущених акцій перевищує їх номінальну вартість, а також сума дооцінки активів і вартість безоплатно отриманих необоротних активів. Додатковий капітал підприємства обліковується на рахунку 42 «Додатковий капітал» та має такі субрахунки:

- 421 «Емісійний дохід». На субрахунку «Емісійний дохід» відображається різниця між продажною і номінальною вартістю розміщених акцій.
- 422 «Інший вкладений капітал». На даному субрахунку обліковують інший капітал внесений засновниками товариства, тобто сума капіталу, що перевищує статутний капітал. До даного капітал також відносяться інші внески, що вносяться без рішення про зміну розміру статутного капіталу.
- 423 «Накопичені курсові різниці». Даний субрахунок узагальнює інформацію про курсові різниці, які відображаються у складі власного капіталу та визнаються іншим сукупним доходом.
- 424 «Безоплатно отримані необоротні активи». На даному субрахунку відображається вартість необоротних активів, які одержані на безоплатній основі.
- 425 «Інший додатковий капітал» включає інші види додаткового капіталу, які не можуть бути віднесені до інших вище зазначених субрахунків. Наприклад капітал у сумі вартості необоротних активів, які підприємство отримало за договором оренди цілісних майнових комплексів [9].

Рахунок 41 «Капітал у дооцінках» призначений для обліку та узагальнення інформації про дооцінку або уцінку необоротних активів та фінансових інструментів, які містяться у звіті про фінансові результати.

Планом рахунків передбачено, що рахунок 41 "Капітал у дооцінках" має наступні субрахунки:

- 414 «Інший капітал у дооцінках»
- 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів»
- 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів»
- 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»

Типові бухгалтерські проведення з обліку додаткового капіталу та капіталу у дооцінках представлено в таблиці 2.4

Інформація про резервного капіталу підприємства, призначено рахунок № 43 «Резервний капітал». По кредиту рахунка 43 відображають створення резервів, по дебету — їх використання.

Кореспонденція рахунків з обліку додаткового капіталу та капіталу у дооцінках

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Відображено емісійний дохід	46 "Неоплачений капітал"	421 "Емісійний дохід"	15 000	Довідка бухгалтерії
2.	Відображено додаткові внески засновників товариства без рішення про збільшення статутного капіталу підприємства:				
	-грошовими коштами	30 "Готівка", 31 "Рахунки в банках"	422 "Інший вкладений капітал"	25 000	Платіжні доручення
	-основними засобами та іншими МНМА	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи" 15 "Капітальні інвестиції"		17 000	Накладна, Акт приймання-передачі основних засобів
				8 000	
	-нематеріальні активи	12 "Нематеріальні активи"		31 000	
-товарно-матеріальними цінностями	20 "Виробничі запаси"	22 000		Накладна, акт про приймання матеріалів	
3.	Відображена позитивна курсова різниця	46 "Неоплачений капітал"	423 "Накопичені курсові різниці"	10 000	Довідка бухгалтерії
4.	Безоплатно одержані:				
	-основними засобами та іншими МНМА	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи" 15 "Капітальні інвестиції"	424 "Безоплатно отримані необоротні активи"	3200 65 000 43 000	Накладна, Акт приймання-передачі основних засобів
	-нематеріальні активи	12 "Нематеріальні активи"	424 "Безоплатно отримані необоротні активи"	4 500	
5.	Збільшення балансової вартості фінансової інвестиції при змінах загальної величини власного капіталу	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	425 "Інший додатковий капітал" або 414 "Інший капітал у дооцінках"	4 000	Довідка бухгалтерії
6.	Зменшення балансової вартості фінансової інвестиції при змінах загальної величини власного капіталу	425 "Інший додатковий капітал" або 414 "Інший капітал у дооцінках"	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	4 000	Довідка бухгалтерії
7.	Зменшено залишкову вартість об'єкта ОЗ у межах попередніх дооцінок	411 "Дооцінка (уцінка) основних засобів"	10 "Основні засоби"	7 000	Довідка бухгалтерії

1	2	3	4	5	6
8.	Віднесено на збільшення капіталу в дооцінках суму дооцінки залишкової вартості об'єкта НМА, що дорівнює його справедливій вартості	12 "Нематеріальні активи"	412 "Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів"	12 000	Довідка бухгалтерії

Нормальне сальдо 43 рахунку кредитове і відображає залишок резервного капіталу на кінець звітної періоду [25,с.165]. Типова кореспонденція рахунків щодо обліку резервного капіталу представлена в таблиці 2.5

Таблиця 2.5

Кореспонденція рахунків з обліку резервного капіталу

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Створено резервний капітал за рахунок:				
	- додаткового капіталу	42 "Додатковий капітал"	43 "Резервний капітал"	25 000	Довідка бухгалтерії
	- нерозподіленого прибутку	441 "Прибуток нерозподілений"		17 000	
2.	Використано резервний капітал на:				
	- поповнення статутного капіталу	43 "Резервний капітал"	40 "Зареєстрований (пайовий) капітал"	7 000	Довідка бухгалтерії
	- погашення збитків	43 "Резервний капітал"	442 "Непокриті збитки"	1 400	

В період функціонування господарські одиниці одержують прибутки (збитки), суми яких, після погашення всіх заборгованостей, є власністю підприємства. Для їх відображення використовується рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Кредит рахунку 44 відображає збільшення прибутку, дебет - збитки та використання прибутку. Рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» має такі субрахунки: 441 «Нерозподілений прибуток»; 442 «Непокриті збитки»; 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

На субрахунку 441 відображаються наявність та рух нерозподіленого прибутку. На субрахунку 442 обліковуються непокриті збитки, списання яких можливе за рахунок нерозподіленого прибутку, пайового, резервного або додаткового капіталу.

Субрахунок 443 призначений для обліку розподілу прибутку між власниками, виплат по облігаціях, відрахувань в резервний капітал та іншого використання прибутку (таблиця 2.6)

Для узагальнення інформації про вилучений капітал товариства Планом рахунків передбачено рахунок 45 «Вилучений капітал». По дебету рахунку 45 відображають фактичну вартість акцій власної емісії, викуплених акціонерним товариством у своїх акціонерів, по кредиту – вартість анульованих або перепроданих акцій [34,с.534]

Типові проведення з обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Нараховано дивіденди власникам	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами"	11 000	Рішення зборів учасників
2.	Проведено відрахування до резервного капіталу	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	43 "Резервний капітал"	3 800	Рішення зборів учасників, довідка бухгалтерії
3.	Списано фінансовий результат на нерозподілений прибуток	79"Фінансові результати"	441 "Прибуток нерозподілений"	76 000	Довідка бухгалтерії
4.	Списано фінансовий результат на непокріті збитки	442"Непокріті збитки"	79 "Фінансові результати"	34 000	Довідка бухгалтерії
5.	Списано суму прибутку, використаного у звітному періоді, за рахунок нерозподіленого прибутку	441"Прибуток нерозподілений"	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	22 000	Довідка бухгалтерії
6.	Списано суму прибутку, використаного у звітному періоді на непокріті збитки	442 "Непокріті збитки"	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	17 000	Довідка бухгалтерії
7.	Списано непокріті збитки за рахунок коштів резервного і додаткового капіталу	43 "Резервний капітал" 42"Додатковий капітал"	442 "Непокріті збитки"	21 000	Довідка бухгалтерії

У таблиці 2.7 наведено типові бухгалтерські проведення з обліку власного капіталу, із використанням вище зазначених рахунків бухгалтерського обліку.

Для нормального функціонування кожне підприємство повинне резервувати кошти для забезпечення своїх майбутніх витрат і платежів, які повинні бути включенні до витрат поточного періоду. Облік таких коштів ведеться 47 рахунку – «Забезпечення майбутніх витрат і платежів. За кредитом цього рахунку відображається нарахування забезпечень, за дебетом — їх використання.

У процесі своєї діяльності капітал підприємства може збільшуватися за рахунок коштів цільового фінансування і цільових надходжень, які можуть надходити у вигляді субсидії, бюджетні асигнування, цільові внески фізичних та юридичних осіб, безповоротних фінансових допомог. Для відображення такого фінансування призначений рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Кредитом рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» відображає кошти цільового призначення, призначені для фінансування певних заходів, дебет– використання цих сум на конкретні цілі, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум.

Типові бухгалтерські проведення з обліку вилученого капіталу

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Відображено зменшення статутного капіталу акціонерного товариства на номінальну вартість викуплених акцій	40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»	451 «Вилучені акції»	10000	Виписка банку, Бухгалтерська довідка
2.	Різницю між викупною і номінальною вартістю анульованих акцій віднесено у зменшення емісійного доходу	421 «Емісійний дохід»	451 «Вилучені акції»	2000	

Рахунок №49 «Страхові резерви» використовується підприємствами, які є страховиками відповідно до Закону України «Про страхування» і які у встановленому порядку формують Страхові резерви. Аналітичний облік Страхових резервів здійснюється за їх видами [9]. Типові бухгалтерські проведення з обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільового фінансування та страхових резервів представлено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Проведення бухгалтерського обліку з обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільового фінансування та страхових резервів

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Нараховано резерв відпусток працівникам основного виробництва	23 "Виробництво"	471 "Забезпечення виплат відпусток"	31 000	Бухгалтерська довідка
2.	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим гарантійним ремонтом	473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	18 000	Табель обліку використання робочого часу
3.	Надходження коштів цільового фінансування на поточний рахунок	31 "Рахунки в банках"	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	97 000	Виписа банку, договір безповоротної фінансової допомоги
4.	Використання коштів цільового фінансування, в частині яка визнана доходом	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	745 "Дохід від безоплатно одержаних активів"	89 000	Бухгалтерська довідка
5.	Сума страхових резервів обчислена на звітну дату	496 "Результат зміни резервів із страхування життя"	492 "Резерви із страхування життя"	84 000	Бухгалтерська довідка
	Обчислена на звітну дату сума часток пере страховиків у Страхових резервах	494 "Частка пере страховиків у резервах із страхування життя"	496 "Результат зміни резервів із страхування життя"	65 000	Бухгалтерська довідка

ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» використовує облікові регістри, що передбачені для журнально-ордерної форми обліку з повною автоматизацією

облікових робіт. При цьому господарські операції відображаються в регістрах обліку в момент надходження первинних документів до товариства.

Аналітичний облік власного капіталу за період з початку поточного року ведеться у Відомостях 7.1 – Відомість аналітичних даних додаткового капіталу , 7.2 – Відомість аналітичних даних нерозподіленого прибутку та непокритих збитків товариства та 7.3 – Відомість аналітичних даних рахунку забезпечення майбутніх витрат і платежів [21 ,с.365]. В залежності від виду капіталу аналітичний облік ведеться в розрізі власників, за видами розміщених акцій, або ж за видами капіталу. Аналітичний облік в розрізі того чи іншого виду капіталу представлено на рисунку 2.1

Рис. 2.1. Аналітичний обліку власного капіталу [42, с.119]

Для обліку грошових коштів та грошових документів товариство використовує Журнал 1, який формується за кредитом рахунків 30, 31, 33 та Відомості 1.1 (дебет рахунку 30), Відомість 1.2 (дебет рахунку 31), Відомість 1.3 (дебет рахунку 33).

Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань ведеться в першому та другому розділі Журналу № 3.Зокрема, облік розрахунків за товари, роботи, в тому числі інші розрахунки (за кредитом рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68) ведеться в першому розділі. В другому розділі ведеться облік розрахунків з бюджетом, довгострокових та поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69).Окрім того, формуються наступні відомості: 3.1 - Відомість аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками; 3.2 –Відомість обліку розрахунків з різними дебіторами та 3.3 призначена для розрахунків з постачальниками та підрядниками; 3.5 - Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями.Однак особлива увага приділяється веденню Відомості 3.6, в якій ведеться облік розрахунків з бюджетом.

Облік витрат ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» ведеться у Журналі 5 і Журналі 5 А. Також окремо ведеться Відомість 5.1 призначена для аналітичного обліку запасів товариства.

Облік доходів і результатів діяльності ведеться в Журналі № 6, який формується за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79.

Операції, які призводять до зміни складу власного капіталу товариства відображаються у Журналі 7. Даний журнал складається на основі кредитових оборотів рахунку 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 46, 47, 48, 49.

Отже, показники синтетичного обліку за рахунками власного капіталу відображаються в аналізі рахунку та відповідних до них картках рахунків за складовими власного капіталу. Тому, з метою правильності складання облікових регістрів на досліджуваному підприємстві в кінці звітної періоду складається оборотно-сальдова відомість по рахунках бухгалтерського обліку, а інформаційне супроводження операцій, пов'язаних з формуванням та розміщенням капіталу, дозволяє здійснювати їх контроль і аналіз на всіх стадіях облікового процесу.

2.2. Особливості розкриття інформації про власний капітал у звітності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

Важливим етапом бухгалтерського обліку є формування фінансової звітності. Інформація про власний капітал відображається у наступних формах звітності:

- форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форма № 4 «Звіт про власний капітал»;
- формі №5 «Примітки до фінансової звітності».

У Балансі підприємства власний капітал відображається у першому розділі пасиву у рядку 1495. До складу власного капіталу за Балансом відносяться: зареєстрований капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, непокриті збитки.

Під час заповнення статей Балансу в них переносяться залишки відповідних рахунків (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Взаємозв'язок статей I розділу пасиву Балансу з рахунками бухгалтерського обліку

№	Назва статті	Код рядка	Код рахунка
1	2	3	4
1.	Зареєстрований капітал	1400	40 (без урахування субрахунка 404)
2.	Капітал у дооцінках	1405	41
3.	Додатковий капітал	1410	42
4.	Резервний капітал	1415	43
5.	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	441 (442)
6.	Неоплачений капітал	1425	46
7.	Вилучений капітал	1430	45

Інформація про власний капітал представлена у Звіті про фінансові результати у розділі №II «Сукупний дохід». Сукупний дохід – це зміни власного капіталу протягом звітної періоду, що виникають внаслідок різних господарських операцій (крім змін

власного капіталу внаслідок операцій з власниками). Під час заповнення відповідних рядків другого розділу Звіту про фінансові результати використовуються залишки відповідних рахунків (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Взаємозв'язок статей II розділу Звіту про фінансові результати з рахунками бухгалтерського обліку

№	Стаття	Код рядка	Код рахунка або порядок розрахунку
1	2	3	4
1.	Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	411, 412
2.	Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	413
3.	Накопичені курсові різниці	2410	423
4.	Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	Обороти по субрахунку 425 (в частині частки іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств)
5.	Інший сукупний дохід	2445	42 (без урахування субрахунка 423)
6.	Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	Сума р.2400+р.2405+р.2410 +р.2415+р.2445
7.	Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	р.2450*0,18
8.	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	р.2450–р.2455
9.	Сукупний дохід	2465	Сума р.2350+р.2355+р.2460

Основні зміни пов'язані з власним капіталом представлені у Звіті про власний капітал. При заповненні Звіту про власний капітал частина інформації береться з інших форм звітності, а саме: залишок власного капіталу за його видами на початок і кінець року – з Балансу; зі Звіту про фінансові результати можна отримати інформацію чистий прибуток та інший сукупний дохід за звітний період. Звіт про власний капітал відображає інформацію стосовно розподілу прибутку, внесків учасників та вилучення капіталу, для відображення якої потрібна попередня підготовка і відповідна обробка бухгалтерської інформації.

Мета звіту – надання користувачам достовірної інформації про зміни в акціонерному капіталі (чистих активах) підприємства протягом звітного періоду. У Звіті про власний капітал наводиться узагальнена інформація про всі доходи і витрати, що впливали на акціонерний капітал протягом звітного періоду, які дають можливість користувачам оцінювати зміни у фінансовому стані підприємства та виявляти основні причини цих змін. Сума власного капіталу на початок періоду може бути скоригована у результаті зміни облікової політики або виправлення помилок попередніх періодів. [28, с. 143].

Звіт подається один раз на рік тими суб'єктами господарювання, які подають повну фінансову звітність.

Звіт про власний капітал має таку структуру: по горизонталі вказуються елементи власного капіталу підприємства в розрізі статей першого розділу пасиву балансу, по вертикалі - джерела поповнення й причини зменшення власного капіталу.

На перетині відповідних вертикальних рядків і горизонтальних граф відображаються фактичні показники. Зауважимо, що у Звіті про власний капітал суми, що зменшують статті власного капіталу (значення граф), наводяться в дужках.

Таблиця 2.11

Алгоритм заповнення Звіту про власний капітал

№ п/п	Назва рядка	Код рядка	Джерело формування	Пояснення
1	2	3	4	5
1	Залишок на початок року	4000	Сальдо рахунків 40-46 на початок звітнього року	Відображається сума власного капіталу на початок року
2	Коригування		Відображаються суми коригувань, передбачені П(С)БО 6	
3	Зміна облікової політики	4005	Дт 40, 41, 42, 43, 44, 45 Кт 40, 41, 42, 43, 44, 45	Показують інформацію про вплив змін облікової політики. Зокрема зміна облікових оцінок, що вплинула на статті власного капіталу.
4	Виправлення помилок	4010	Обороти за 44 рахунком	Коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітнього року у випадку, коли в попередніх роках були допущені помилки
5	Інші зміни	4090	Дт 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 Кт 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46	Відобразатися суми коригувань, які мали місце після звітної дати й впливають на розмір власного капіталу.
6.	Скоригований залишок на початок року	4095	Сума рядків 4000- 4090 за кожною графою	Залишок власного капіталу на початок року після здійснення коригувань.
7.	Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	Дт 79 Кт 441 (Дт 442 Кт 79)	Сума рядків 2350 (2355) зі Звіту про фінансові результати
8.	Інший сукупний дохід за звітний період	4110	Дт та Кт 42	Сума іншого сукупного доходу звітнього періоду перенесена зі Звіту про фінансові результати (рядок 2460 Звіту)
9.	Виплати власникам (дивіденди)	4200	Дт 443 Кт 671 Дт 43 Кт 671	Сума дивідендів нарахованих за простими і привілейованими акціями
10.	Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	Дт 443 Кт 40	Відображається зміни у статутному та пайовому капіталі, що виникли внаслідок розподілу прибутку

11.	Відрахування до резервного капіталу	4210	Дт 443 Кт 43	Сума відрахувань до резервного капіталу, відповідно до установчих документів або законодавства.
-----	-------------------------------------	------	--------------	---

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5
12.	Внески до капіталу	4240	Дт 46 Кт 40	Дані про суми номінальної вартості випущених акцій, часток статутного капіталу.
			Дт 37 Кт 40	Внесення пайових внесків членів товариства
			Дт 46 Кт 421	Емісійний дохід, який виникає, за умови відображення в договорі із засновниками вартості розміщення акцій, вищої за номінальну
13.	Погашення заборгованості з капіталу	4245	Дт рахунків обліку активів Кт 46	Сума, що внесена учасниками для погашення зареєстрованого статутного та пайового капіталів.
			Дт рахунків обліку активів Кт 421, 422	Сума перевищення фактичного внеску власників над сумою їхньої заборгованості
14.	Вилучення капіталу		Наводяться дані про зменшення власного капіталу в результаті викупу акцій власної емісії, перепродажу чи анулювання таких акцій, вилучення частки в капіталі або зменшення вартості акцій.	
15.	Викуп акцій (часток)	4260	Дт 45 Кт 30, 31, 672	Фактична вартість власних емісійних акцій або акцій, викуплених компанією у її учасників.
16.	Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	Дт рахунків обліку активів Кт 421	Відображається різниця між фактичною собівартістю викуплених акцій та вартістю повторного їх розміщення в разі перепродажу:
			Дт 421, 422 Кт 4	Якщо вартість перепродажу більша, ніж фактична собівартість Якщо вартість перепродажу менша, ніж фактична собівартість акцій
17.	Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	Дт 40 Кт 45	Відображається різниця між фактичною собівартістю викуплених акцій власної емісії та їх номіналом
			Дт 421 Кт 45	Відображення перевищення фактичної собівартість викуплених акцій за номінальну
			Дт 45 Кт 421	Фактична собівартість нижча за номінал
			Дт 44 Кт 45	Якщо фактична собівартість акцій перевищує їх номінальну вартість

18.	Вилучення частки капіталу	4275	Дт 45 Кт 672	Сума частки в капіталі підприємства, яка підлягає вилученню
			Дт 40 Кт 46	Відображається анульована сума заборгованості учасника, який не повністю сплатив свою частку при його виході

Закінчення таблиці 2.11

1	2	3	4	5	
19.	Інші зміни в капіталі:	4290	Решта змін у власному капіталі, які не були відображені в попередніх статтях		
20.	Разом змін у капіталі	295	4	Сума рядків 4100- 4291 за кожною графою	Наводиться підсумок змін власного капіталу за звітний період
	Залишок на кінець року	300	4	Сальдо на 31 грудня по 40, 41, 42, 43, 44, 46, 45	За кожним видом капіталу відображається сума рядків 4095 і 4295

Процес складання звіту про власний капітал можна поділити на кілька етапів відповідно до видів власного капіталу.

- У рядок 4000 переноситься залишок власного капіталу на початок року у розрізі статей із першого розділу пасиву балансу.

- У рядках 4005, 4010 та 4090 відображаються суми коригування залишку у разі внесення змін до облікової політики або виправлення помилок.

- У рядку 4095 відображається скоригований залишок власного 79 капіталу на початок року у розрізі статей.

- У рядку 4100 показується сума чистого прибутку (збитку) за звітний період, перенесена зі звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід).

- Сума іншого сукупного доходу переноситься із звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) у рядок 4110.

- Відображується розподіл прибутку за такими напрямками: - виплати власниками (дивіденди) - у рядку 4200; - спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу – у рядку 4205; - відрахування до резервного капіталу – у рядку 4210. Такі операції призведуть до зменшення нерозподіленого прибутку і збільшення, відповідно, зареєстрованого та/або резервного капіталу.

- У рядках 4240 та 4245 відображуються суми внесків учасників: внески до капіталу та погашення заборгованості з капіталу відповідно.

- У рядках 4260, 4265, 4270 та 4275 подається інформація про вилучення капіталу, зокрема відображаються дані про викуп акцій, їх перепродаж або анулювання, зменшення номінальної вартості акцій. Викуп акцій (часток) призводить до збільшення «Вилучений капітал», а їх перепродаж або анулювання – до її зменшення.

- Інші зміни у складі власного капіталу відображуються у рядку 4290: – списання невідшкодованих збитків; – вартість безплатно отриманих активів, що зумовило до зростання власного капіталу, не пов'язаного із підвищенням ефективності діяльності підприємства.

- У рядку 4295 показується загальна сума змін у складі власного капіталу за звітний рік внаслідок: – переоцінки активів; – чистого прибутку (збитку) за звітний період; – розподілу прибутку; – внесків учасників; – вилучення капіталу; – інших змін у капіталі.

- Залишок власного капіталу на кінець року у розрізі його елементів відображується у рядку 4300. Наведені у цьому рядку дані мають відповідати даним розділу 1 пасиву балансу на кінець періоду. Усі підприємства розкривають у примітках до фінансових звітів призначення й умови використання елементів власного капіталу [46, с.234].

Отже, можна стверджувати, що структура звіту про власний капітал передбачає відображення кожного виду капіталу в окремій графі і для того щоб правильно заповнити форму №4 "Звіт про власний капітал", потрібно чітко з'ясувати, які саме види капіталу створено на підприємстві, відстежити зміни, які відбулися у власному капіталі протягом звітного року і які наслідки для власного капіталу (збільшення або зменшення) ці зміни спричинили.

2.3. Інформаційні технології обліку власного капіталу та їх застосування на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»

В останні роки все більше зростає роль інформаційних технологій в організації бухгалтерського обліку, що відбувається одночасно з покращенням якісних характеристик програм, які пропонуються на ринку. Сучасний ринок програмного забезпечення характеризується достатньою наповненістю програмними продуктами. В Україні найпоширенішими програмами для обліку власного капіталу є "Парус-Бухгалтерія", IT-Enterprise.Бухгалтерія, та "1С: Бухгалтерія 8 для України".

"Парус-Бухгалтерія" – простий, але багатофункціональний програмний продукт, який допомагає автоматизувати бухгалтерський та податковий облік підприємств як малого, так і середнього бізнесу.

Система володіє певним набором функцій в бухгалтерському та податковому обліку, в бухгалтерській звітності. Окрім того, існує додаткова можливість програму "Парус-Бухгалтерія" та інформаційно-аналітичну систему адаптувати відповідно до законодавства України [37].

IT-Enterprise.Бухгалтерія – це українська програма, що допомагає вести усі види бухгалтерського обліку. Зручна, проста у використанні та налаштуванні.

Особливості IT-Enterprise. Бухгалтерія:

- 1) можливість одночасного використання україномовного, російськомовного інтерфейсів;
- 2) вивантаження звітності в програму М.Е.Док, або ж інші системи подання звітності;
- 3) конвертація даних з інших бухгалтерських програм;
- 4) оперативна підтримка діючого податкового законодавства України;
- 5) інтеграція з іншими модулями системи керування;
- 6) адаптація програми під особливості ведення обліку в компанії .

На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» бухгалтерський облік власного капіталу ведеться в програмі «1С:Бухгалтерія 8 для України»

«1С: Бухгалтерія 8 для України» – програмний продукт призначений для ведення бухгалтерського і податкового обліку, включаючи формування всіх форм бухгалтерської звітності. Дана програма допомагає організувати ведення обліку в організаціях, що займаються комерційною діяльністю [24].

Початок роботи в програмі «1С: Підприємство» розпочинається зі створення організації. Для цього на вкладці головне обираємо пункт «Організації» натискаємо кнопку «Створити». У відкритому вікні заповнюємо основні дані про організацію: назву (ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»), обираємо- юридична особа, банківський рахунок, коди організації, номери реєстрації інше (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Заповнення даних про підприємство

На вкладці «Облікова політика», створюємо документ в якому вказуємо основні параметри облікової політики, а саме: зазначаємо спосіб оцінки матеріально-виробничих запасів при їх надходженні та вибутті, параметри розрахунку собівартості випуску продукції та виконання робіт, методи розподілу витрат та клас рахунків витрат, який використовує товариство, в нашому випадку- 9 клас рахунків бухгалтерського обліку (рис. 2.3). Після того натискаємо кнопку «Записати та закрити» у формі «Організації» для збереження даних та закриття форми.

Рис. 2.3. Введення параметрів облікової політики

Облік власного капіталу в програмі 1С: Бухгалтерія 2.0 розпочинається з формування статутного капіталу. Засновниками ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» зі статутним фондом 1 283 000,00 грн є:

Цибанов Андрій Іванович — внесок грошовими коштами на поточний рахунок у розмірі 427 000,00 грн.

Цибанов Іван Андрійович — внесок основними засобами вартість яких становила 431 000,00 грн.

Цибанов Ярослав Іванович — внесок товарами вартість яких становила 425 000,00 грн.

В програмі необхідно відобразити дані про засновників за допомогою довідника «Контрагенти». На вкладці «Довідники» обираємо «Контрагенти», створюємо нову групу «Засновники». Після чого в цій групі створюємо трьох засновників та вносимо основні дані про них: ПІБ, паспортні дані, адресу та контакти (рис.2.4).

Операція по обліку статутного капіталу починається з оголошення внеску перерахування долей зареєстрованого статутного капіталу з дебету рахунку 46 в кредит рахунку 40. Оскільки статутний капітал поповнюється нечасто, то регламентованого документа типу «Формування статутного фонду» в даній програмі немає. Але програма дозволяє відділу бухгалтерії обійтися і іншими можливостями цієї програми. Для цього відкриємо в головне меню пункт «Операції», підпункт «Операції введені вручну» і в журналі операцій додаємо нову.

The screenshot shows the 'Контрагент (створення) *' form in the 1C software. The form is for creating a contractor and is currently set to 'Засновники' (Founders). The 'Вид' (Type) is 'Фізична особа' (Physical person). The 'ПІБ' (Full name) is 'Цибанов Андрій Іванович'. The 'Код за ДРФО' (Tax ID) is empty, with a button 'Заповнити за ЄДРПОУ' (Fill from EDRPOU). The 'Документ' (Document) field is empty. The 'Схема оподаткування' (Tax scheme) is empty, with an 'Історія' (History) button. Below the form, there are sections for 'Дані платника ПДВ' (VAT payer data) with fields for 'ІПН' (VAT ID) and 'Код філії' (Branch code). At the bottom, there are links to create 'Банківський рахунок' (Bank account), 'Договір' (Contract), and 'Контактна особа' (Contact person). The left sidebar shows the main menu with options like 'Головне', 'Керівнику', 'Банк і каса', 'Продажі', 'Купівлі', 'Склад', 'Виробництво', 'ОЗ і НМА', 'Зарплата і кадри', 'Операції', 'Звіти', 'Довідники', and 'Адміністрування'.

Рис. 2.4. Введення даних про засновників товариства до довідника

Заповнюємо нову операцію. Вказуємо зміст, далі натискаємо «+» і додаємо рахунки операції. В нашому випадку використовується проводка Дт 46 «Неоплачений капітал» - Кт 401 «Статутний капітал». В субконто 1 рахунку 46 обираємо того контрагента – засновника, якого ми попередньо створили у довіднику контрагентів, в субконто 1 рахунку 401 обираємо – ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та зазначаємо суму операції (рис. 2.5). Після введення трьох бухгалтерських проводок необхідно завершити введення документа клацанням по кнопці «Записати та закрити». Вікно буде закрито таким чином статутний капітал товариства сформовано.

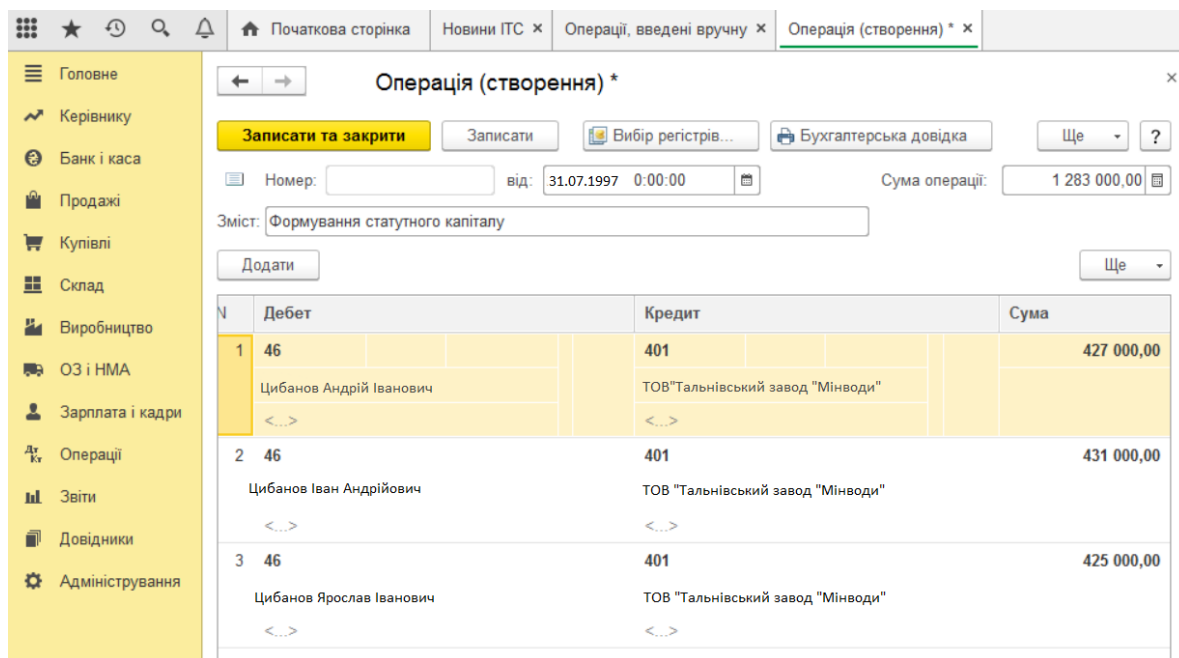

Рис. 2.5. Відображено статутний капітал зафіксований в установчих документах товариства

Внесення основного засобу до статутного капіталу засновником Цибановим Іваном Андрійович вартістю 431 000,00 грн. відобразимо наступним чином. В довідниках, сформуємо номенклатурну групу «Обладнання до встановлення» та додамо необхідну номенклатуру основного засобу – Пакувальний верстат. Після чого переходимо у розділ «ОЗ та НМА» створюємо документ «Надхоження товарів та послуг» обираючи вид операції устаткування. У відкритому вікні обираємо необхідну нам вкладу та зазначаємо номенклатуру основного засобу, кількість, ціну та рахунок обліку. Оскільки до початку введення основного засобу він обліковується на рахунку капітальних інвестицій, то зазначаємо рахунок 1521. На вкладці рахунків вказуємо рахунок обліку 46 і обираємо засновника який вніс даний основний засіб. Для збереження даного документа натискаємо «Провести та закрити» (рис. 2.6).

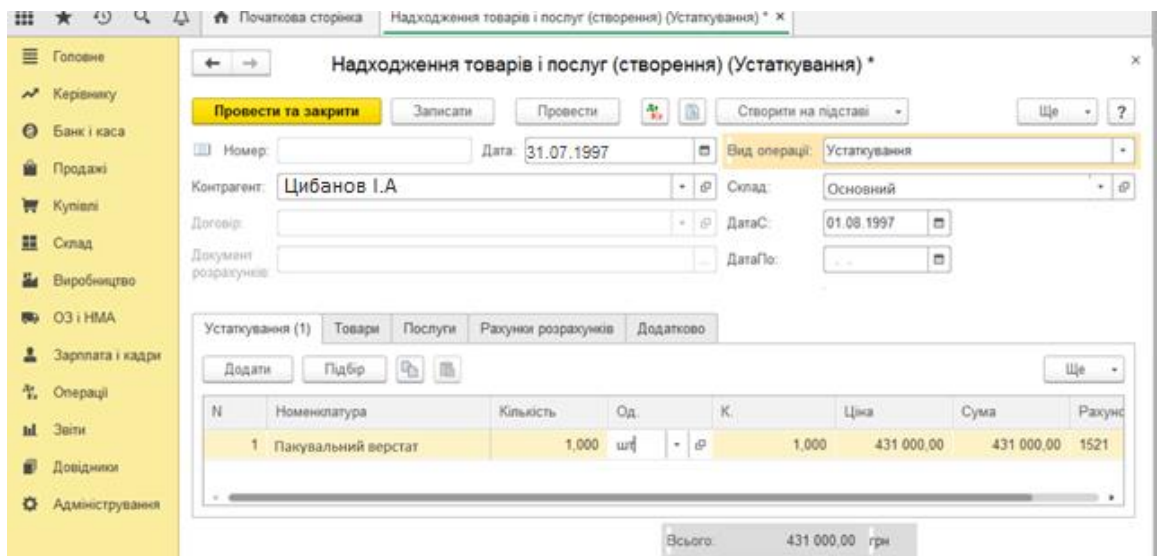

Рис. 2.6. Отримано устаткування як внесок до статутного капіталу

Введення в експлуатацію даного основного засобу відбувається на основі документа який ми попередньо створили, а саме – «Надходження товарів і послуг (устаткування)», потім натискаємо «Створити на підставі» та обираємо підпункт «Введення в експлуатацію ОЗ»(рис.2.7).

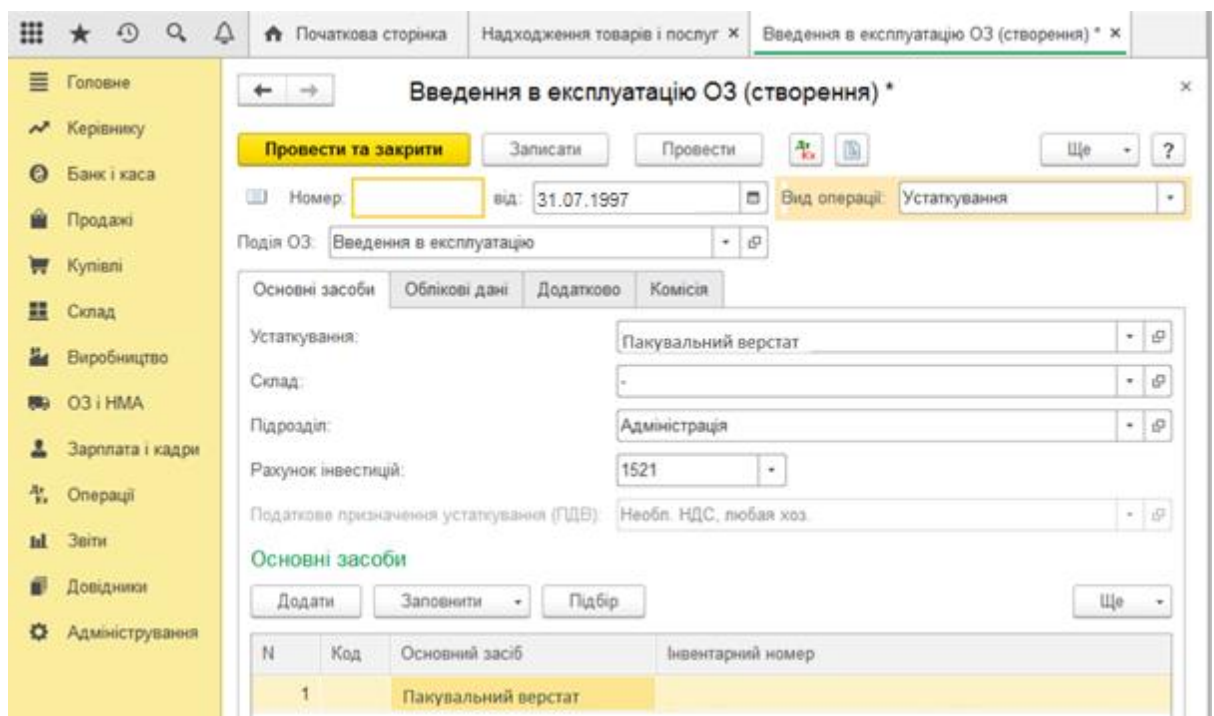

Рис. 2.7. Введено в експлуатацію об'єкт ОЗ

У новому вікні на вкладці «Основні засоби» вказуємо назву устаткування, а також параметри обліку капітальних інвестицій (підрозділ, податкове призначення). Основні бухгалтерські та податкові облікові параметри об'єкта основних засобів вказуються на закладці «Облікові дані». Тут, ми вказуємо матеріально-відповідальну особу, рахунок для обліку ОЗ, рахунок для обліку нарахування амортизації, спосіб відображення витрат на амортизацію, строк корисного використання за бухгалтерським та податковим обліком, податков групу основного засобу.

Відобразимо операції з внесків засновників, на рахунок в банку. Дана господарська операція відображається в бухгалтерському обліку проводкою Дт311 - Кт46. Для відображення операцій, пов'язаних з рухом грошових коштів підприємства на розрахунковому рахунку призначений Документ "Банківська виписка". На вкладці «Банк і каса» обираємо підпункт «Банківські виписки» зазначаємо банківський рахунок на який засновник вніс кошти та натискаємо кнопку «Надходження». У новому вікні в полі «Платник» обираємо засновника який вніс кошти- Цибанов Андрій Іванович, у полі «Вид операції» – вибрати Інше надходження, № документу – проставляється автоматично, рахунок – 311 (Поточні рахунки в національній валюті), сума – 427 000, у полі «Рахунки»– 46, стаття руху грошових коштів – Надходження від засновників (рис.2.8).

N	Договір / Стаття РГК	Сума	Рахунки
1	Засновницький дог.	427 000,00	46
	Надходження від засновників	427 000,00	

Рис.2.8.Надходження на поточний рахунок коштів, як внесок до статутного капіталу

Безкоштовне отримання активів, у вигляді внеску до статутного фонду відображається документом «Надходження товарів і послуг» з видом операції «Устаткування» на відповідних закладках. У новому вікні на вкладці «Товари» вказуємо назву товарів, якщо товар не заведений у довіднику номенклатури, то попередньо необхідно створити новий елемент. Далі вказуємо учасника, який вніс товари, в якості внесу до статутного капіталу, зазначаємо кількість товарів та їх вартість. Кореспондуючий рахунок вказуємо на закладці «Рахунки розрахунків» (рис.2.9).

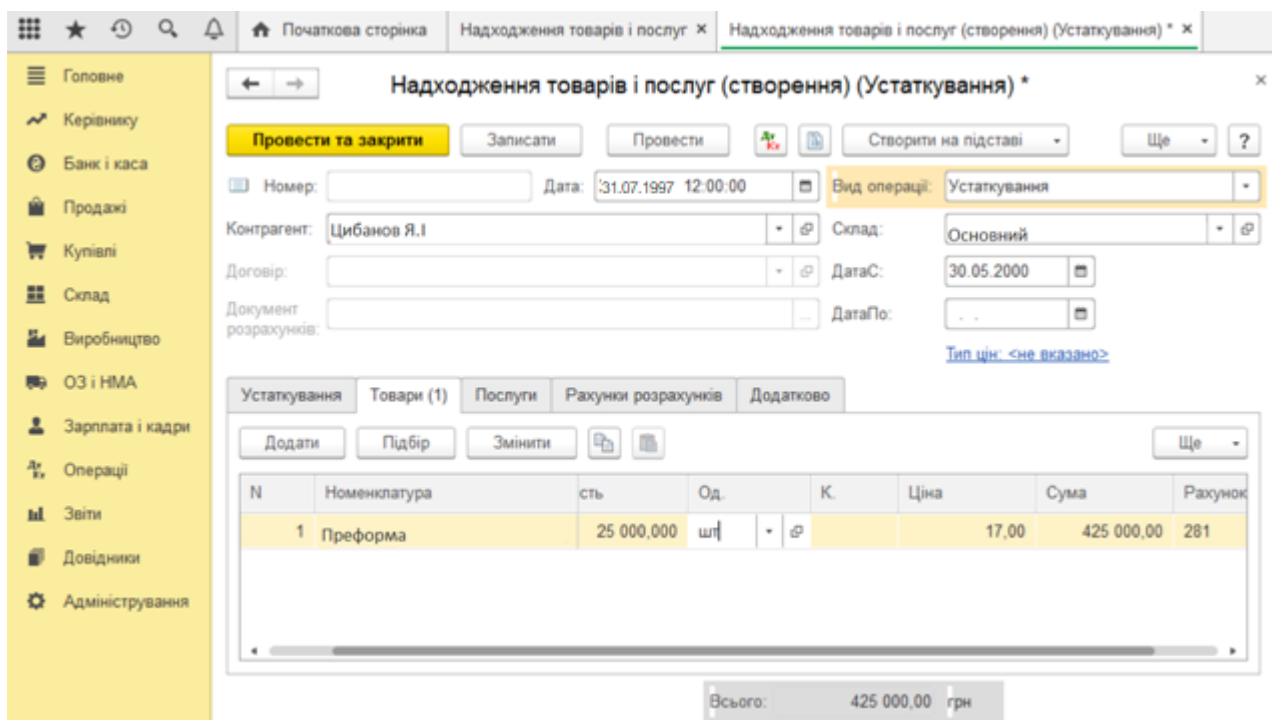

Рис.2.9. Оприбутковано товари, отримані як внесок до статутного капіталу

Для того щоб впевнитися що всі учасники здійснили внески до статутного капіталу сформуємо картку рахунка 46 «Неоплачений капітал» та перевіримо залишки по ньому (рис.2.10).

ТОВ "Тальнівський завод "Мінводи"								
Картка рахунку 46 за 31.07.1997-01.01.2020 р.								
Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)								
Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит		Поточне сальдо
				Рахунок		Рахунок		
Сальдо на початок								0,00
31.07.1997	Операція Ю00000000001 від 31.07.1997 0:00:00	Цибанов А.І <...>	ТОВ "Тальнівський завод мінводи" <...>	46	1 283 000,00	401		Д 1 283 000,00
31.07.1997	Надходження устаткування Ю00000000001 від 31.07.1997 0:00:00 Надходження до статутного капіталу	Надходження пакувального верстату до статутного капіталу	Цибанов І.А <...>	152		46	431 000,00	
31.07.1997	Надходження на банківський рахунок Ю00000000001 від 31.07.1997 0:00:00 Прочее поступление денежных средств	Текущий в АТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ", м. Тальне	Цибанов А.І <...>	311		46	427 000,00	
31.07.1997	Надходження товарів Ю00000000001 від 31.07.1997 0:00:00 Надходження до статутного капіталу	Надходження товарів до статутного капіталу	Цибанов Я.І <...>	281		46	425 000,00	
Обороти за період та сальдо на кінець					1 283 000,00		1 283 000,00	0,00

Рис.2.10. Картка рахунку 46 «Неоплачений капітал»

Сальдо на кінець періоду нульове, значить всі засновники внесли свої частки до статутного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».

Таким чином, на підставі аналізу типових операцій та можливостей автоматизованої системи обліку «1С: Бухгалтерія», щодо обліку статутного капіталу ТОВ«Тальнівський завод «Мінводи»,можна зробити висновок, що дана програма повністю забезпечує вирішення основних завдань, що постають перед бухгалтерією товариства

РОЗДІЛ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр., аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу

3.1. Теоретичні основи аналізу власного капіталу

В сучасній економічній літературі існує безліч підходів дослідження ефективності формування та використання власного капіталу. Основним з них є аналіз власного капіталу, що являє собою спосіб накопичення, трансформації і використання інформації бухгалтерського обліку і звітності [31, с.398]. За допомогою такого дослідження можна: оцінити поточний і перспективний фінансовий стан; використання власного і позикового капіталу; обґрунтувати можливі темпи розвитку та виявити доступні джерела поповнення засобів, оцінити раціональні способи їх мобілізації або ж спрогнозувати становище підприємства на ринку капіталів. Аналіз власного капіталу підприємства є складним, комплексним завданням, під час розв'язання якого слід як загальний фінансовий стан підприємства так і кон'юнктуру ринку товарів та послуг, економічний стан його кредиторів та дебіторів [18].

Завданнями аналізу власного капіталу є:

- вивчення складу, структури і динаміки джерел формування власного капіталу підприємства;
- виявлення факторів зміни величини власного капіталу;
- визначення вартості окремих джерел залучення власного капіталу і його середньозваженої ціни, а також факторів зміни останньої;
- оцінка рівня фінансового ризику (співвідношення позикового і власного капіталу);
- оцінка змін, що відбулися в пасиві балансу в частині збільшення або зменшення рівня фінансової стійкості підприємства;

Основними інформаційними джерелами аналізу власного капіталу підприємства є Баланс, Звіт про фінансовий результат, Звіт про власний капітал та Примітки до річної фінансової звітності.

Існує чимало підходів до аналізу власного капіталу, основними з яких є:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- порівняльний аналіз.

Горизонтальний (трендовий) фінансовий аналіз власного капіталу передбачає вивчення динаміки окремих його складових та власного капіталу загалом. За використання цієї системи аналізу розраховуються темпи зростання (приросту) власного капіталу та його складових за декілька періодів і визначаються загальні тенденції їх зміни.

Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр., аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу	Номер сторінки
Здобувач	Щербак Ю.М.				
Науковий керівник	Овдій О.В.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Вертикальний (структурний) фінансовий аналіз ґрунтується на структурному розкладанні окремих складових власного капіталу підприємства. Під час даного аналізу розраховується питома вага окремих складових власного капіталу в його загальній вартості.

Порівняльний фінансовий аналіз базується на порівнянні значень окремих груп показників, які є між собою аналогічними. При використанні цього аналізу для оцінювання власного капіталу розраховуються розміри 68 абсолютних і відносних відхилень власного капіталу загалом та окремих його складових. Такий вид аналізу застосовують з метою зіставлення ефективності діяльності підприємства в різні періоди господарської діяльності або з метою оцінювання ефективності управління власним капіталом порівняно із іншими підприємствами.

До основних методичних підходів до аналізу власного капіталу підприємства можна віднести [38,с.165]:

1) коефіцієнтний метод

2) вартісні підходи: дохідний (метод капіталізації чистого доходу; метод дисконтування грошового потоку); витратний (метод чистих активів; метод ліквідаційної вартості); ринковий (метод галузевих коефіцієнтів; метод ринку капіталів; метод порівняння продажів);

3) підходи, орієнтовані на «рентабельність»: мультиплікатор капіталу; метод «Дюпон»; концепція RAMP.

Важливе значення для комплексного оцінки власного капіталу має використання метод використання коефіцієнтів. Задля визначення та оцінки ефективності формування та використання власного капіталу важливо розраховувати наступні коефіцієнти: коефіцієнти ділової активності (коефіцієнт оберненості власного капіталу; період оберненості власного капіталу); коефіцієнти фінансової стійкості (коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансування; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт фінансового левериджу; коефіцієнт надходження та вибуття власного капіталу); коефіцієнт рентабельності. (рис. 3.1).

Коефіцієнт автономії (коефіцієнт фінансової незалежності) відображає частку власного капіталу у загальній сумі капіталу підприємства. Для даного показника позитивною є тенденція зростання, яка свідчитиме про збільшення частки власних коштів у загальній вартості капіталу підприємства. Загалом підприємство вважається незалежним від зовнішніх джерел фінансування за умови, що частка власного капіталу в його загальній вартості перевищує 50%. Водночас таке перевищення залежить від галузевої спрямованості, а також політики формування активів, яку використовує підприємство [40,с.29] .

Коефіцієнт фінансування характеризує співвідношення залученого та власного капіталу та показує, у скільки разів залучений капітал перевищує власний. Оберненим показником до коефіцієнта фінансового ризику є коефіцієнт самофінансування (фінансування стійкості), який відображає можливість покриття власним капіталом позикових коштів. Рекомендоване значення більше одиниці.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу визначає, яка частину власного капіталу капіталізована, а яка використовується для фінансування поточної діяльності. Даний коефіцієнт відображає відношення чистого оборотного капіталу до власного .

Значення даного коефіцієнта показника може змінюватися залежно від структури власного капіталу і галузевої належності підприємства (норматив 0,4-0,6).

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (коефіцієнт фінансового левериджу) відображає частку співвідношення довгострокових позикових коштів та власних коштів, які підприємство використовує для фінансування активів. Він характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань і розраховується діленням суми довгострокових зобов'язань на суму власних коштів.

Коефіцієнт надходження власного капіталу показує, яку частку у власному капіталі має капітал, сформований у звітному періоді.

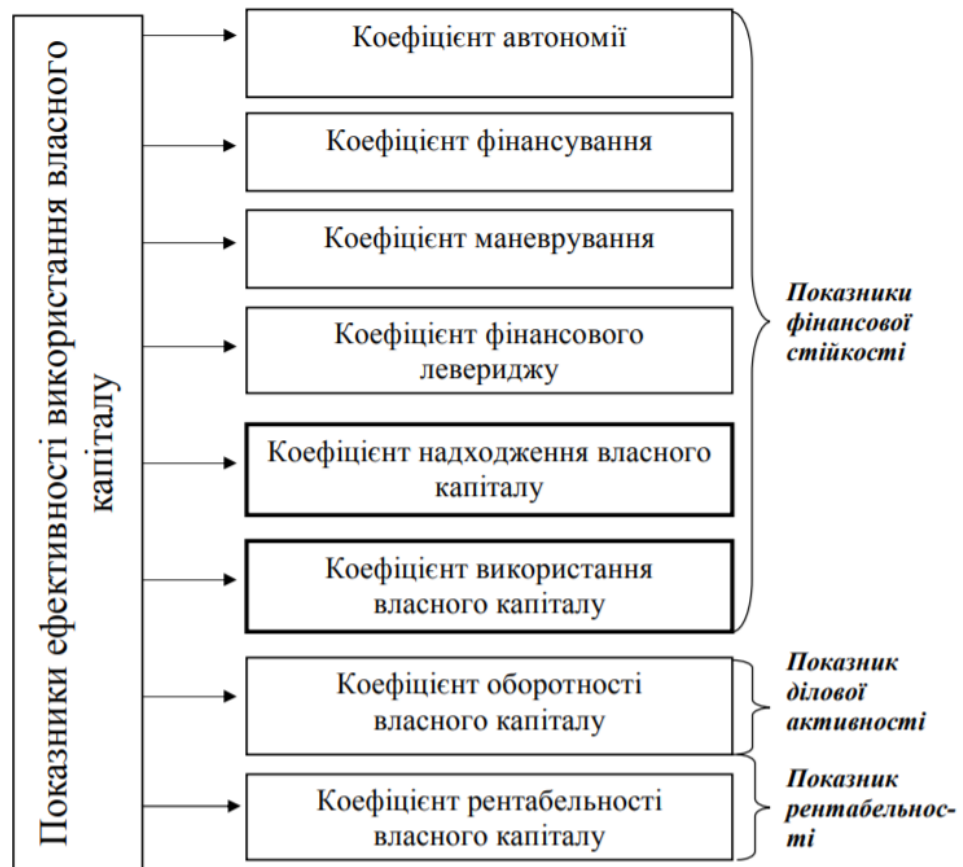

Рис.3.1. Показники ефективності використання власного капіталу [38,с.163]

Основним показником ділової активності, який розраховується на основі даних про власний капітал виступає коефіцієнт оборотності власного капіталу, що показує наскільки масштаб діяльності підприємства забезпечується власним капіталом тобто ефективність використання власного капіталу підприємства.

Різноманітність показників рентабельності визначає альтернативність пошуку шляхів її підвищення. Кожен з вихідних показників розкладається у факторну модель з різним рівнем деталізації, що дає можливість виявити й оцінити резерви її росту. Для кількісної оцінки резервів підвищення ефективності господарювання користуються методами факторного аналізу і принципами детермінованого факторного моделювання. Логічну модель формування показників рентабельності підприємства можна представити на рис 3.2

Наявність значного переліку показників рентабельності визначає альтернативність пошуку шляхів її підвищення. Кожен з вихідних показників розкладається у факторну модель з різним рівнем деталізації, що дає можливість виявити й оцінити резерви її росту. Для кількісної оцінки резервів підвищення

ефективності господарювання користуються методами факторного аналізу і принципами детермінованого факторного моделювання [47,с.268] . Логічну модель формування показників рентабельності підприємства можна представити на рис 3.2

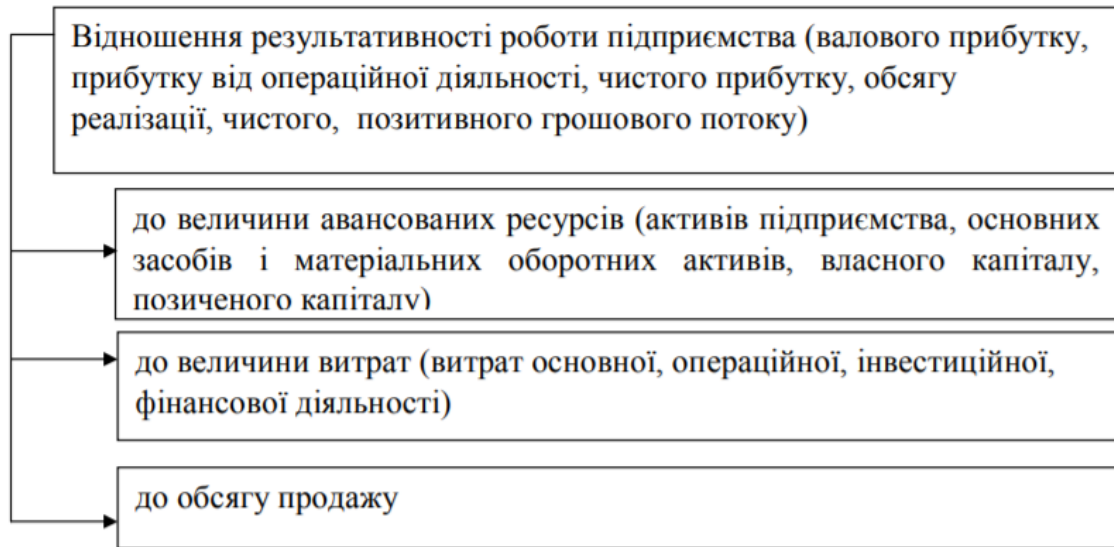

Рис.3.2. Модель формування показників рентабельності підприємства[40,с.30]

Застосування коефіцієнтного методу дає можливість користувачам отримати актуальні дані про фінансовий та економічний стан підприємства, його стійкість, прибутковість та перспективи розвитку в майбутньому. Орім того, даний метод слугує базою скласти для формування облікових та аналітичних звітів.

Даний вид аналізу в основному спрямований на реалізацію функцій управління власним капіталом, до яких відносяться:

- інформаційне забезпечення управління (збір, обробка, упорядкування інформації);
- аналіз попередньої (ретроспективної) і поточної структури капіталу; визначення факторів, що впливають на склад і структуру власного капіталу;
- прогнозування власного капіталу при різних варіантах розвитку підприємства [43,с.280] .

Виходячи з виділених функцій управління, доцільно розглянути методику аналізу власного капіталу, яка передбачає послідовне вивчення тенденцій його зміни в динаміці, складу і структури, факторів, що впливають на ефективність використання, прогнозування індикаторів власного капіталу (рис. 3.3) .

Перший етап аналізу власного капіталу передбачає підготовку до проведення аналізу капіталу шляхом збору, обробки та упорядкування інформації, необхідної для аналізу власного капіталу.

На другому етапі проводиться аналіз розміру власного капіталу, визначення частки власного у структурі капіталу підприємства та порівняння вищенаведених показників за різні періоди діяльності підприємства. Основним на даному етапі є здійснення оцінки частки власного капіталу у структурі капіталу загалом та аналіз змін цієї частки. На даному етапі проводиться також розробка алгоритму оптимізації структури капіталу, визначення можливих темпів розвитку підприємства з точки зору позиції забезпечення підприємства джерелами фінансування, виявлення можливих

джерел фінансування, оцінка раціональних способів їх мобілізації, а також прогнозування місця підприємства на ринку капіталів.

Рис.3.3.Алгоритм проведення аналізу власного капіталу [30,с.48]

На третьому етапі проводиться аналіз складу та структури власного капіталу, в рамках якого виконується аналіз складу та структури зареєстрованого та накопиченого власного капіталу. Даний аналіз дозволяє виявити абсолютні і відносні зміни величин джерел власних коштів за певний період часу, дати оцінку цим змінам з метою прийняття рішення щодо регулювання операцій щодо кожної складової власного капіталу. Дослідження складу і структури капіталу можна здійснювати за укрупненими складовими, шляхом його поділу на зареєстрований (внесений) і накопичений капітал, а також за детальними складовими, прийнятими в частині елементів бухгалтерської фінансової звітності: зареєстрований капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток, резерви і т.д.

На четвертому етапі здійснюється аналіз ефективності використання власного капіталу, який складається з аналізу руху власного капіталу, аналізу забезпеченості власним капіталом, аналізу ефективності використання власного капіталу. На даному

етапі проводиться дослідження основних результативних показників ефективності його функціонування з метою виявлення резервів подальшого підвищення цієї ефективності. Таке дослідження здійснюється за допомогою різних типів моделей, які дозволяють встановити основні взаємозв'язки між показниками.

На п'ятому етапі здійснюється узагальнення результатів аналізу для прийняття управлінських рішень, зокрема проводиться обробка інформації, отриманої під час проведення аналізу власного капіталу. Отже кінцевим результатом реалізації моделі аналізу власного капіталу є прийняття управлінських рішень щодо формування та використання його елементів

3.2. Практичний економічний аналіз забезпечення та використання власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр.

Стійке фінансове становище підприємства формується в результаті всієї його діяльності, під впливом чисельних факторів зовнішнього й внутрішнього середовища. Вплив яких можна проаналізувати за допомогою техніко-економічного аналізу підприємства.

До складу інформаційного забезпечення такого аналізу входить фінансова звітність ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»: форма 1 «Баланс» (додаток М, М1), форма 2 «Звіт про фінансові результати» (додаток Н, Н1).

Таблиця 3.1.

Основні техніко-економічні показники роботи ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 роки

№ пп	Джерело інформації	Показник	Роки		Абсолютне відхилення тис. грн.	Темп зміни, %
			2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7
1	Ф1-П	Випуск продукції у діючих цінах, тис. грн.	14931,30	18032,60	3 101,30	120,77
2	Ф1-П	Випуск продукції у порівняльних цінах, тис. грн.	14483,36	17491,62	3 008,26	120,77
3	Ф1-П	Випуск продукції в натуральному виразі, дал.	494,70	552,70	58,00	111,72
4	Ф2, р 2000	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	18508,00	22201,00	3 693,00	119,95
5	ф.1-ПВ р.1040 або Ф1-Титул	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	77	75	-2	97,40
6	Ф.1-ПВ р.1070 або Ф2- 2600	Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн	4359,00	4970,00	611,00	114,02
7	п.2/п.5	Виробіток на одного працівника, тис. грн /особу	188,09	233,22	45,13	123,99

1	2	3	4	5	6	7
8	п.6/п.5	Середньорічна оплата праці одного працівника, тис. грн./особу	56,61	66,27	9,66	117,06
9	Ф.1, р 1010 (р.3+р.4)/2	Середньорічна вартість основних засобів (залишкова), тис. грн.	1078,50	975,00	-103,50	90,40
10	р.2/р.9	Віддача основних засобів, грн/грн.	13,43	17,49	4,51	133,59
11	Ф.1, р 1195, (р.3+р.4)/2	Середньорічні залишки обігових коштів, тис. грн.	4234,50	3856,50	-378,00	91,07
12	п.4/п.11	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	4,37	5,76	1,39	131,71
13	Ф.1, р.1300 (р.3+р.4)/2	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	5432,00	4922,00	-510,00	90,61
14	Ф1 р.1495 (р.3+ р.4)/2	Середньорічна вартість власного капіталу тис. грн.	1484,00	1662,00	178,00	111,99
15	Ф2, р.2050	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10746,00	13003,00	2 257,00	121,00
16	п.15/п.4*100	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	58,06	58,57	0,51	100,88
17	Ф2, р.2500	Матеріальні витрати, тис. грн.	9949,00	12658,00	2 709,00	127,23
18	п.2/п.17	Матеріаловіддача, грн/грн.	1,46	1,38	-0,07	94,92
19	Ф2, р.2550	Операційні витрати, грн.	18658,00	22413,00	3 755,00	120,13
20	Ф2, р.2090 (2095)	Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	7762,00	9198,00	1 436,00	118,50
21	Ф2, р.2190 (2195)	Прибуток (збиток) операційної діяльності, тис. грн.	197,00	299,00	102,00	151,78
22	Ф2, р.2350 (2355)	Чистий прибуток(збиток), тис. грн.	-230,00	178,00	408,00	-77,39
23	р.21/р.19*100	Рентабельність операційної діяльності,%	1,06	1,33	0,28	-
24	р.22/р.14*100	Рентабельність (збитковість) власного капіталу,%	-15,50	10,71	26,20	-
25	р.22/р.13*100	Рентабельність (збитковість) загальна (активів),%	-4,23	3,62	7,9	-

В результаті проведеного аналізу основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» було встановлено, чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 3693 тис. грн, що

становить 19,95 %. Основною причиною даного зростання стало збільшення обсягів виробництва, у діючих та порівняльних цінах на 20,77 %. Проаналізувавши дані показники можна стверджувати, що темп зростання виробництва перевищує темп реалізації на 0,82%, що може свідчити про збільшення залишків нереалізованої продукції на складах підприємства або про наявність значної дебіторської заборгованості. Основними причинами наявності на підприємстві нереалізованої продукції є невідповідність обсягів виробництва потребам ринку, вибір неефективних форм і методів просування товару.

На підприємстві спостерігається тенденція зменшення штатного персоналу протягом року на 2 чол. (або на 2,60 %). У зв'язку з оптимізацією процесу, але при цьому продуктивність праці одного працівника зросла на 45,13 тис.грн/чол. (або на 23,99 %). На зростання даного показника вплинуло зростання випуску продукції у порівняльних цінах та зменшення кількості штатних працівників.

В свою чергу середньорічна оплата праці одного працівника зросла на 9,66 тис. грн./особу (17,06%). На збільшення даного показника вплинуло зростання фонду оплати праці з одночасним зменшення чисельності штатних працівників.

Віддача основних засобів характеризує ефективність використання засобів праці, тобто відображає який обсяг виробленої продукції припадає на одиницю основних виробничих засобів підприємства: у 2017 році віддача основних засобів становила 13,43 грн./грн., а у 2018 – 17,49 грн./грн. Дане підвищення говорить про те, що підприємство у 2018 році ефективніше використовувало свої основні засоби, тобто обсяги продукції, що виробляється одиницею основних засобів збільшилося на 4,51 грн (або на 33,59 %).

Отримані результати аналізу показують що ефективність використання оборотних коштів ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» зростає. Оскільки коефіцієнт обіговості оборотних коштів у 2018 році збільшився на 31,71%, що свідчить про те що вони здійснили на 1,39 оборотів більше аніж у 2017 році.

Матеріаловіддача у 2018 році порівняно з 2017 р. зменшилася на 0,07 грн/грн.(5,08%), що свідчить про зменшення виробленої продукції з кожної гривні використовуваних матеріальних ресурсів.

Аналіз собівартості продукції свідчить про те що у 2018 році прослідковується тенденція до її зростання на 2 257,00 тис. грн (або на 21%). Основним чинником збільшення цього показника є зростання цін на паливо та електроенергію, збільшення витрат на оплату праці. Даний показник тісно взаємопов'язаний з показником витрати на 1 грн реалізованої продукції, який також збільшився на 0,51 коп.

Валовий прибуток отриманий у 2017 р. становив 7762,00 тис. грн, а у 2019 р. зріс до 9198,00 тис. грн, тобто на 1 436,00 тис. грн. (або на 18,50%).

Прибуток від операційної діяльності та чистий прибуток показали позитивний результат, збільшення на 102 000,00 тис.грнта 408 000,00 тис. грн.відповідно.

Показники рентабельності відображають ефективність роботи товариства, доходність різних напрямків діяльності та окупність витрат. Як свідчать дані таблиці, усі показники рентабельності ТОВ «Тальнівський завод» мають тенденцію до зростання, не зважаючи на отриманий збиток підприємством у 2017 році.

Отже, можна стверджувати, що фінансовий та господарський стан Тальнівського заводу «Мінводи» доволі стабільний, проте для збільшення його ефективної

господарської діяльності потрібно оновлювати основні засоби та зменшувати собівартість виготовлення продукції товариства.

3.3. Практичний економічний аналіз забезпечення та використання власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр.

В інформаційній системі фінансового аналізу центральне місце належить балансу підприємства, який є основним джерелом даних про фінансовий стан підприємства на визначену дату. Інформація, що відображається в пасиві балансу, дає можливість встановити основні зміни структури власного і позикового капіталу, постійного і змінного капіталу. Пасив Балансу відображає звідки надійшли кошти та кому підприємство їх заборгувало.

За допомогою горизонтального (часового) та вертикального (структурного) аналізу проводиться оцінка змін окремих статей балансу (включаючи зобов'язання розділу I - власний капітал). Горизонтальний аналіз виявляє абсолютні та відносні зміни розміру статей у відповідному розділі балансу. Дані зміни по статтям Балансу доцільно проводити за допомогою розрахункової таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Горизонтальний аналіз власного капіталу

№ п/п	Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Абсолютне відхилення, +/-	Темп зростання, %
A	B	C	D	E	F
ПАСИВ					
I. Власний капітал					
1	Зареєстрований капітал	Ф. №1,р.1400 Гр.3	Ф. №1,р.1400 Гр.4	1D -1C	1D/1C*100
2	Капітал у дооцінках	Ф. №1,р.1405 Гр.3	Ф. №1,р.1405 Гр.4	2D-2C	2D/2C*100
3	Додатковий капітал	Ф. №1,р.1410 Гр.3	Ф. №1,р.1410 Гр.4	3D-3C	3D/3C*100
4	Емісійний дохід	Ф. №1,р.1411 Гр.3	Ф. №1,р.1411 Гр.4	4D-4C	4D/4C*100
5	Резервний капітал	Ф. №1,р.1415 Гр.3	Ф. №1,р.1415 Гр.4	5D-5C	5D/5C*100
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Ф. №1,р.1420 Гр.3	Ф. №1,р.1420 Гр.4	6D-6C	6D/6C*100
7	Неоплачений капітал	Ф. №1,р.1425 Гр.3	Ф. №1,р.1425 Гр.4	7D-7C	7D/7C*100
8	Вилучений капітал	Ф. №1,р.1430 Гр.3	Ф. №1,р.1430 Гр.4	8D-8C	8D/8C*100
9	Усього за розділом I	1B+2B +3B+4B+ +5B±6B±7B±8B	1Г+2Г+3Г+ 4Г + +5Г±6Г±7Г±8Г	9D-9C	9D/9C*100

Підставимо дані балансу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2018 рік у таблицю та проаналізуємо отримані результати в таблиці 3.2. Горизонтальний аналіз власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» допоміг визначити зміни у його динаміці та структурі за 2018 рік. Зокрема було виявлено, що основними складовими власного капіталу є зареєстрований, додатковий та резервний капітал, які становлять 203, 70 та 53 тис.грн, відповідно. Отже, основним фактором, що призводить до зміни власного капіталу товариства є нерозподілений прибуток, який у 2018 році на 15,37% і становив 1 млн, 336 тис.грн. За рахунок таких змін загальна вартість власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» у 2018 році зросла на 11,99%.

Горизонтальний аналіз власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2018 рік

№ Пп	Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Абсолютне відхилення, +/-	Темп зростання, %
A	B	C	D	E	F
ПАСИВ					
I. Власний капітал					
1	Зареєстрований капітал, тис.грн.	203,00	203,00	0,00	100,00
2	Капітал у дооцінках, тис.грн.	-	-	-	-
3	Додатковий капітал, тис.грн.	70,00	70,00	0,00	100,00
4	Емісійний дохід, тис.грн.	-	-	0,00	100,00
5	Резервний капітал, тис.грн.	53,00	53,00	0,00	100,00
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис.грн.	1158,00	1336,00	178,00	115,37
7	Неоплачений капітал, тис.грн.	-	-	-	-
8	Вилучений капітал, тис.грн.	-	-	-	-
9	Усього за розділом I	1484,00	1662,00	113717,00	111,99

Оцінюючи структуру та динаміку власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» можна сказати, що протягом останніх років вона зазнала незначних змін про що свідчить рисунок 3.4.

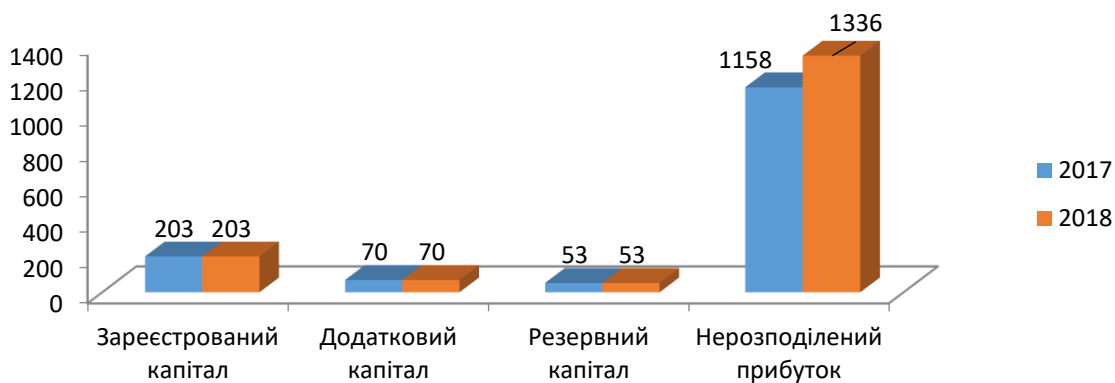

Рис .3.4 Структура та динаміка власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр.

Так, найбільшу частку у власному капіталі займає зареєстрований капітал, це свідчить про те, що значну частину власного капіталу займають кошти засновників товариства. Окрім того, на структуру власного капіталу впливає нерозподілений прибуток який протягом 2017-2018 років збільшився на 178,00 тис.грн.

Розглянемо детальніше структура власного капіталу товариства у 2017 році (рис 3.6).

Рис.3.5 Структура власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017 рр.

З даного рисунку видно, що найбільшу частку у структурі власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» у 2017 році займає нерозподілений прибуток – 78,03 % всього капіталу, що є не дуже позитивним моментом, оскільки розмір нерозподіленого прибутку є нестабільним та змінюється з року в рік. Це в свою чергу значно впливає на структуру власного капіталу. А отримання збитку товариством може стати критичним моментом у його діяльності та призвести до негативних наслідків (банкрутство, неспроможність погасити свої зобов'язання). У 2017 р. Зареєстрований капітал становить 13,68 % відсотків всього власного капіталу товариства, додатковий капітал – 4,72%, а резервний капітал лише 3,57 %.

Розглянемо як змінилася структура власного капіталу у 2018 році (рисунок 3.6.)

Рис.3.6 Структура власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2018 р.

Аналізуючи структуру ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» у 2018 році можна стверджувати, так само як і у 2017 році в сукупній структурі власного капіталу найбільшу частку посідає нерозподілений прибуток – 80,39%. Натомість у 2017 році частка нерозподіленого прибутку була меншою на 2,35 %.

Одним із найважливіших етапів аналізу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» є аналіз ефективності використання власного капіталу, що здійснюється на основі Звіту про власний капітал. Для проведення аналізу необхідно перш за все вивчити зміст окремих складових власного капіталу, ознайомитися зі змістом кожної статті форми № 4 (Додаток О). Вивчивши зміст статей звіту про власний капітал, потрібно

проаналізувати рух власного капіталу ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» за звітний період, розрахувати та проаналізувати основні його зміни (таблиця 3.3.).

Таблиця 3.3.

Аналіз руху власного капіталу

№ п/п	Показник	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неопл. капітал	Вилучений капітал	Всього
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Залишок на початок року	Ф. №4 P.4000 Гр.3	Ф. №4 P.4000 Гр.4	Ф. №4 P.4000Г p.5	Ф. №4 P.4000 Гр.6	Ф. №4 P.4000 Гр.7	Ф. №4 P.4000 Гр.8	Ф. №4 P.4000 Гр.9	Ф. №4 P.4000 Гр.10
2	Надходження	Ф. №4 Σ(P.4100+ P.4116) Гр.3	Ф. №4 Σ (P.4100 + .p.4116) Гр.4	Ф. №4 Σ(P.4100 +P.4116) Гр.5	Ф. №4 Σ(P.4100 + P.4116) Гр.6	Ф. №4 Σ (P.4100 +P.4116) Гр.7	Ф. №4 Σ (P.4100 +P.4116) Гр.8	Ф. №4 Σ (P.4100 + P.4116) Гр.9	Ф. №4 Σ P.4100 P.4116) Гр.10
3	Використання	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.3	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.4	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.5	Ф. №4 Σ(P.4200 ...- P.4290) Гр.6	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.7	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.8	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.9	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.10
4	Залишок на кінець року	Ф. №4 P.4300 Гр.3	Ф. №4 P.4300 Гр.4	Ф. №4 P4300 Гр.5	Ф. №4 P.4300 Гр.6	Ф. №4 P.4300 Гр.7	Ф. №4 P.4300 Гр.8	Ф. №4 P.4300 Гр.9	Ф. №4 P.4300 Гр.10
5	Абсолютна зміна залишків	C4-C1	D4-D1	E4-E1	F4-F1	G4-G1	H4-H1	I4-I1	J4-J1
6	Коефіцієнт надходження	C2/C4	D2/D4	E2/E4	F2/F4	G2/G4	H2/H4	I2/I4	J2/J4
7	Коефіцієнт вибуття	C3/C1	D3/D1	E3/E1	F3/F1	G3/G1	H3/H1	I3/I1	J3/J1

Підставимо фактичні дані ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» у макет таблиці 3.4 та проведемо аналіз руху власного капіталу.

Таблиця 3.4.

Аналіз руху власного капіталу на ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» за 2018 рік

№ п/п	Показник	Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток
A	B	C	D	E	F
1	Залишок на початок року	203	70	53	1158
2	Надходження	-	-	-	178
3	Використання	-	-	-	-
4	Залишок на кінець року	203	70	53	1336
5	Абсолютна зміна залишків	0	-	0	178
6	Коефіцієнт надходження	0	0	0	0,13
7	Коефіцієнт вибуття	0	0	0	-

За даними таблиці 3.4 можна зробити висновок, що на ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» за 2018 рік, власний капітал не використовувався. Відбулося лише його збільшення, за рахунок надходження нерозподіленого прибутку у розмірі 178 тис.грн.

Показники ефективності використання власного капіталу є одними із найважливіших, оскільки характеризують його здатність генерувати необхідний

прибуток у процесі господарської діяльності підприємства і визначають загальну ефективність його використання. У більшості коефіцієнтів, які застосовують для аналізу, власний капітал розглядають як цілісну величину, однак складові власного капіталу внаслідок своїх функцій змінюються не однаково, одні можуть збільшуватись, інші – зменшуватись. Однак, незважаючи на це, аналіз власного капіталу із використанням коефіцієнтів дозволяє встановити зв'язок між різними складовими власного капіталу. Визначають загальну ефективність використання власного капіталу доцільно використовувати таблицю 3.5.

Таблиця 3.5.

Розрахунок показників фінансової стійкості власного капіталу

№ п/п	Показник	Нормативне значення	Рік		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Відносне відхилення, %
			Базовий	Звітний		
A	B	C	D	E	F	G
1	Показник співвідношення власних і залучених коштів	1:1	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495} + 1695 \text{ р.}}{1595 + 1695}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495} + 1695 \text{ р.}}{1595 + 1695}$	1E-1D	$1E/1D * 100$
2	Коефіцієнт автономії	>0,5	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1300}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1300}}$	2E-2D	$2E/2D * 100$
3	Коефіцієнт фінансової залежності	$\geq 1 < 2,0$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1900}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1900}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}$	3E-3D	$3E/3D * 100$
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	≥ 1	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1695} + \text{п.1665}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1695} + \text{п.1665}}$	4E-4D	$4E/4D * 100$
5	Коефіцієнт фінансування	<0,9	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. (п.1595 + п.1695)}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. (п.1495 + п.1695)}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}$	5E-4D	$5E/5D * 100$
6	Коефіцієнт маневреності	>0,4	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. (п.1495 + п.1595 + п.1695 - п.1095)}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. (п.1495 + п.1595 + п.1695 - п.1095)}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}$	6E-6D	$6E/6D * 100$
7	Коефіцієнт фінансового левериджу	>1,0	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1595}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1595}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}$	7E-7D	$7E/7D * 100$
8	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами фінансування	<1	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1195} - \text{п.1695}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1100}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1195} - \text{п.1695}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1100}}$	8E-D	$8E/8D * 100$

Внесемо дані ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр. до таблиці 3.6 та проведемо необхідні розрахунки.

Проведені розрахунки дають можливість стверджувати, що в 2018 році коефіцієнт фінансової стійкості в порівнянні з 2017 році збільшився на 0,09. Причиною цього стало зростання вартості власного капіталу на 11,99 % при незначному зменшенні поточних зобов'язань на 0,92 %. Значення цього показника свідчить, що на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 0,52 грн. власного капіталу. Збільшення значення цього показника в часі свідчить про деяке зниження фінансової стійкості. При цьому значення цього показника не відповідає рекомендованому і має значно нижчий показник.

Таблиця 3.6.

Розрахунок показників фінансової стійкості власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр.

№ п/п	Показник	Нормативне значення	Рік		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Відносне відхилення, %
			2017	2018		
A	B	C	D	E	F	G
1	Показник співвідношення власних і залучених коштів	≥ 1	1,4255	1,5178	0,0923	106,4750
2	Коефіцієнт автономії	$> 0,5$	0,2985	0,3411	0,0427	114,2933
3	Коефіцієнт фінансової залежності	$\geq 1 < 2,0$	3,3504	2,9314	-0,4190	87,4942
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	1	0,4255	0,5178	0,0923	121,6938
5	Коефіцієнт фінансування	≥ 1	2,3504	1,9314	-0,4190	82,1734
6	Коефіцієнт маневреності	$> 0,4$	2,6166	2,3045	-0,3121	88,0713
7	Коефіцієнт фінансового левериджу	$> 1,0$	-	-	-	-
8	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами фінансування	< 1	0,1567	0,2625	0,1057	167,4616

Важливою характеристикою стійкого фінансового стану є коефіцієнт маневреності. Коефіцієнт маневреності власного капіталу за період дослідження зменшився на 0,31. Це відбулося за рахунок зменшення вартості необоротних активів підприємства на 47 тис. грн. та поточних зобов'язань на 278 тис. грн. Отримане від'ємне значення даного коефіцієнта свідчить, що власний капітал, в основному спрямований на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» повинне використовувати позичкові джерела фінансування. На зменшення коефіцієнта маневреності також вплинула відсутність коштів залучених на довгостроковій основі. Зменшення цього показника свідчить про зниження можливості підприємства вільно маневрувати власними засобами, що в свою чергу веде до зниження фінансової стійкості товариства в цілому.

Аналізуючи зміну коефіцієнта забезпеченості запасів власними джерелами фінансування в звітному році порівняно з базисним можна констатувати, що він збільшився на 0,11. Значення цього показника свідчить, що запаси, які мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, достатньо забезпечені поточними джерелами фінансування. Оскільки зростання цього показника було не значним та не перевищило нормативний теоретично-граничну величину, то можна стверджувати, що наразі даний коефіцієнт є прийнятним для ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».

Коефіцієнт фінансування зменшився і в 2018 році становить 1,9 при теоретично-граничній величині 1. Незважаючи на зменшення значення цього показника, можна говорити про можливість товариства погасити всі свої зобов'язання, тобто даний коефіцієнт відображає скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. Високе значення говорить даного показника на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» свідчить про низький рівень фінансових ризиків. Однак його зменшення, свідчить про потребу керівництва в здійсненні ефективного контролю за аналізом змін, що відбуваються у товаристві.

У 2018 році коефіцієнт автономії збільшився на 0,043 або на 14,29%, що свідчить про накопичення власних грошових ресурсів. Якщо даний показник і надалі матиме тенденцію до зростання, це значною мірою підвищить фінансову стійкість товариства і свідчитиме про його незалежність від кредиторів, тобто від зовнішніх джерел фінансування. Наразі на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» наявна тенденція до зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Такі позитивні зміни

підтверджує зменшення коефіцієнта фінансової залежності, який у 2018 році становив 2,93 (зменшення на 0,42) при нормативному значенні більше 1. Оскільки значення цього показника перевищує нормативну величину, це свідчить про те, що власники в значній мірі фінансують своє підприємство.

Таким чином, було встановлено, що більшість показників відповідають теоретично-граничній величині, і підприємство в більшій мірі забезпечене власними коштами, адже сума власних ресурсів покриває залучені. Так, показник співвідношення власних і залучених коштів у 2018 році зріс на 0,092 та становив 1,52. Зростання цього показника в динаміці, ще раз підтверджує послаблення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, тобто про певне збільшення фінансової стійкості.

Проведення аналізу ділової активності базується на визначенні коефіцієнту оборотності власного капіталу, який характеризує ефективність його використання. Даний аналіз доцільно проводити на основі таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Аналіз оборотності власного капіталу

№ п/п	Показники	Роки		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Темп зміни, %
		Базовий	Звітний		
A	B	C	D	E	F
1	Чиста виручка від реалізації, тис. грн.	Ф2 р. 2000	Ф2 р.2000	1D-1C	1D/1C *100
2	Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн.	Ф1 р.1495 (гр.3+ гр.4)/2	Ф1 р.1495 (гр.3+ гр.4)/2	2D-2C	2D/2C *100
3	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1A/2A	1B/2B	3D-3C	3D/3C *100

Внесемо дані ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр. та проведемо необхідні розрахунки (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8.

Аналіз оборотності власного капіталу ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи»

№ п/п	Показники	Роки		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Темп зміни, %
		2017	2018		
A	B	C	D	E	F
1	Чиста виручка від реалізації, тис. грн.	18508	22201	3693	119,25
2	Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн.	1484	1662	178	111,99
3	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	12,47	13,36	0,89	107,11

Як видно із таблиці 3.4, середньорічна величина власного капіталу збільшилась у порівнянні з 2017 роком на 178 тис. грн. В свою чергу коефіцієнт оборотності власного капіталу, що становив у попередньому році 12,47 зріс до 13,36 у поточному. Дане зростання в основному пов'язане із зростанням розміру чистої виручка на 3693 тис. грн. Прискорення оборотності позитивно вплинуло на фінансовий стан підприємства, а також свідчить про постійну оптимізацію роботи ТОВ «Гальнівський завод «Мінводи».

Ефективне управління власним капіталом передбачає не лише забезпечення використання вже набутої його частини, але й формування власних фінансових

ресурсів. Саме тому доцільно проаналізувати рентабельність власного капіталу, яка забезпечується отриманням чистого прибутку в результаті господарської діяльності [43,с.210]. Даний аналіз доцільно проводити за допомогою аналітичної розрахункової таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Аналіз рентабельності власного капіталу

№ п/п	Показники	Роки		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Темп зміни, %
		Базовий	Звітний		
A	B	C	D	E	F
1	Чистий прибуток, тис.грн.	Ф2, р.2350 (2355)	Ф2, р.2350 (2355)	1D-1C	1Б/1А*100
2	Валовий прибуток, тис.грн.	Ф2, р.2090 (2095)	Ф2, р.2090 (2095)	2D-2C	2Б/2А *100
3	Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн.	Ф1 р.1495 (гр.3+ гр.4)/2	Ф1 р.1495 (гр.3+ гр.4)/2	3D-3C	3Б/3А *100
4	Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком),%	1C/3C*100	1D/3D*100	4D-4C	
5	Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком),%	2C/3C*100	2D/3D *100	5D-5C	

Внесемо дані ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр. до таблиці 3.10 та проведемо необхідні розрахунки.

Таблиця 3.10.

Аналіз рентабельності власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 рр.

№ п/п	Показники	Роки		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Темп зміни, %
		2017	2018		
A	B	C	D	E	F
1	Чистий прибуток, тис.грн.	-230	178	408,00	-77,39
2	Валовий прибуток, тис.грн.	7762	9198	1 436,00	118,5
3	Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн.	1484	1662	178	111,99
4	Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком),%	-15,50	10,71	26,21	-
5	Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком),%	523,05	553,43	30,38	-

Дані таблиці 3.10 свідчать, що у 2018 році рентабельність власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» (за чистим прибутком) склала 10,71%, що можна розглядати як позитивне явище. Оскільки зважаючи на наявність у 2017 році збитку у сумі 230 тис.грн., вже у 2018 році товариство отримало прибуток, цим самим значно підвищивши свою рентабельність.

Рентабельність власного капіталу (за валовим прибутком) у 2017 склала 523,05% а у 2018 році відповідно 553,43% що свідчить про її збільшення на 30,38 %.

Дані показники свідчать, що ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» у 2018 році є рентабельним за обома показниками, як за чистим, так і за валовим прибутком.

3.4 Теоретичні основи аудиту власного капіталу

Власний капітал є основним безстроковим джерелом фінансування господарської діяльності підприємства, тому важливого значення, як для підприємства, так і для його засновників, набуває організація внутрішнього господарського контролю. Внутрішній контроль - це різновид внутрішнього аудиту, основною функцією якого є оперативне інформування керівництва підприємства про нераціональні витрати на сировину, брак продукції, розкрадання цінностей.

Мета аудиту операцій з власним капіталом - встановити достовірність первинних даних про формування та використання власного капіталу, повноту та своєчасність інформації у зведених документах та облікових регістрах, достовірність відображення стану власного капіталу в звітності підприємства.

Головними завданнями аудиту власного капіталу є:

- перевірка наявності і відповідності форм установчих документів;
- встановлення дотримання норм законодавства України щодо формування власного капіталу та його відповідності даним зазначеним в установчих документах;
- виявлення повноти і своєчасності внесків засновників підприємства та коректність відображення величини власного капіталу;
- встановлення правомірності і повноти відображення в обліку змін власного капіталу;
- встановлення дотримання законодавства щодо оформлення первинних документів і ведення обліку власного капіталу;
- перевірка повноти і правильності відображення у звітності структури власного капіталу та змін, що відбулися протягом року [48, с.431].

Отже, головним завданням аудиту власного капіталу є перевірка коректності формування та відображення в обліку власного капіталу, а також контроль за правильністю його відображення у фінансовій звітності.

До об'єктів аудиту власного капіталу належать:

1) Елементи облікової політики: П(С)БО, на які опирається суб'єкт господарювання при веденні обліку власного капіталу; номенклатура бухгалтерських рахунків, будова аналітичних рахунків з обліку власного капіталу.

2) Операції з обліку, формування та використання зареєстрованого капіталу капіталу, капіталу у дооцінках, додаткового капіталу, резервного капіталу, вилученого капіталу, неоплаченого капіталу та нерозподілених прибутків (непокритих збитків).

3) Записи, що містяться в первинних документах, регістрах та звітності.

4) Інформація про порушення, такі як: нестачі, зловживання, або інші облікові помилки, які документально підтвердженні в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Визначення мети, об'єктів та основних завдань, які постають перед аудитором, дозволяють йому сформулювати методику проведення аудиту власного капіталу (рис.3.5).

Аудит власного капіталу необхідно розпочинати з ознайомлення з фінансовою звітністю та загальними документами підприємства. На момент надання завдання

одному з аудиторів для проведення аудиту власного капіталу, аудиторська фірма перевіряє установчі та загальні документи замовника аудиту на предмет підтвердження права власності майна та законність його діяльності .

Рис. 3.5 Методика проведення аудиту власного капіталу [39,с.53]

Якщо документи впорядку, аудитор може розпочинати проведення аудиту власного капіталу. Розпочати аудит доцільно з оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, задля цього аудитор проводить її тестування, у процесі якого з'ясовує її дієвість. Після чого він може переходити до складання плану та програми аудиту власного капіталу. Загальний план (табл.3.11) та програма аудиту (табл.3.12) власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» представлена в таблиці.

Загальний план аудиту

Організація, що перевіряється ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи».

Період аудиту 01.03.2020-07.03.2020

Керівник аудиторської перевірки – Щербак Ю.М.

Запланований аудиторський ризик 6%

**План аудиторської перевірки власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод
«Мінводи»**

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Період перевірки	Примітки
1		3	4	5
1.	Планування та контроль аудиту	1.03	Щербак Ю.М.	Виконано
2.	Аудит зареєстрованого капіталу	1.03-2.03	Щербак Ю.М.	Виконано
3.	Аудит капіталу в дооцінках	2.03-3.03	Щербак Ю.М.	Виконано
4.	Аудит додаткового капіталу	3.03-4.03	Щербак Ю.М.	Виконано
5.	Аудит резервного капіталу	4.03-5.03	Щербак Ю.М.	Виконано
6.	Аудит нерозподіленого прибутку	5.03-7.03	Щербак Ю.М.	Виконано

Керівник аудиторської перевірки _____ Щербак Ю.М.

З робочим планом ознайомлені:

Директор ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи». _____ Чеканова Н.І

Отже, загальний план очікуваних робіт оформляється документально, до нього додається розклад виконання кожної ланки перевірки або аудиторської процедури. Після чого План аудиторської перевірки переглядається керівником підприємства, що сприяє підвищенню ефективності аудиту, скороченню числа аудиторських процедур. За розробку та виконання плану й програми аудиту повністю відповідає аудитор.

Після того як план і програму (розширений план) проведення аудиту складено, аудитор може розпочинати проводити перевірку документів, що дають право підприємству здійснювати конкретні види діяльності та методики організації обліку власного капіталу, які зазначаються у Наказі про облікову політику. При цьому, аудитор з'ясовує можливість застосування тих чи інших методик.

Далі аудитор перевіряє склад і структуру власного капіталу. Оскільки основною складовою власного капіталу є зареєстрований капітал, тому значну увагу потрібно приділити дотриманню порядку його формування та використання у відповідності до законодавства та установчих документів. Розмір зареєстрованого капіталу фіксується у Статуті. Дана величина повинна відповідати сумі, яка відображається на субрахунку 401 "Статутний капітал" та у формах звітності (форма №1, форма №4) [35,с.32].

Перевіряючи розмір статутного капіталу, аудитор звертає увагу на дотримання максимальних та мінімальних сум, які можуть вноситися засновниками.

Коректність даних та законність операцій щодо формування статутного капіталу перевіряються на підставі первинних документів, що підтверджують внески засновників. Так, наприклад, грошові внески до каси товариства мають бути підтвердженими (за датами і сумами) прибутковими касовими ордерами, внесення коштів на поточний рахунок – банківськими виписками та платіжними дорученнями; внесення основних засобів – Актами приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, внески цінними паперами – Актами приймання-передачі цінних паперів.

Програма аудиторської перевірки власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод
«Мінводи»

№ з/п	Перелік аудиторських процедур за розділами аудиту	Період проведення процедур перевірки	Аудиторські докази	Виконавець
1	2	3	4	5
1	Перевірка відповідності облікової політики власного капіталу нормам діючого законодавства	01.03.20	Статутні документи; протоколи зборів акціонерів; виписки банку; касові ордери; акти приймання передачі основних засобів, як внеску до статутного капіталу; платіжні доручення; журнал № 7; відомість № 7.1 "Відомість аналітичних даних рахунку 42 (Додатковий капітал)"; відомість № 7.2 "Відомість аналітичних даних рахунку 44 (Нерозподілені прибутки, непокриті збитки)"; Головна книга по рахунках 40, 42, 43, 44; фінансова звітність (ф.1 «Баланс», ф.2 «Звіт про фінансовий результат»), ф.3 «Звіт про рух грошових коштів»	Щербак Ю.М.
2	Перевірка складу і структури власного капіталу	01.03.20		Щербак Ю.М.
3	Звірка залишків власного капіталу за даними головної книги з залишками в облікових регістрах	02.03.20		Щербак Ю.М.
4	Перевірка наявності неоплаченого в строк власного капіталу	02.03.20		Щербак Ю.М.
5	Перевірка дотримання строків, порядку, документального оформлення та відображення в обліку внесків до статутного капіталу	02.03.20-03.03.20		Щербак Ю.М.
6	Перевірка правильності розподілу прибутку	04.03-05.03.20		Щербак Ю.М.
7	Перевірка правильності нарахування і сплати дивідендів	06.03.20		Щербак Ю.М.
8	Перевірка правильності формування і використання резервного капіталу	06.03.20		Щербак Ю.М.
9	Встановлення обґрунтованості змін величини власного капіталу	06.03.20		Щербак Ю.М.
10	Перевірка правильності відображення в обліку змін величини власного капіталу	07.03.20		Щербак Ю.М.
11	Перевірка відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку власного капіталу	07.03.20		Щербак Ю.М.
12	Формулювання висновків за результатами аудиту	07.03.20		Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки

Керівник аудиторської перевірки _____ Щербак Ю.М

Ще одним етапом аудиту є перевірка своєчасності внесків засновників до статутного капіталу товариства. У цьому випадку моментом фактичного надходження внесків є:

- для готівки - дата зарахування на банківський рахунок або оприбуткування коштів до каси підприємства;
- для основних фондів, матеріальних та нематеріальних активів - дата підготовки документів, що підтверджують їх отримання підприємством.

Повнота внесків засновників підприємства перевіряється шляхом порівняння розміру статутного капіталу, який фіксується в установчих документах та фіксується на субрахунку 401 "Статутний капітал" із сумою боргу, який обліковується на рахунку 67 "Розрахунки з учасниками"

Значну увагу також необхідно приділити аудиту організації обліку і виплат дивідендів. Підприємство зобов'язане виплачувати оголошені за кожною категорією (типом) акцій дивіденди. Дивіденди можуть виплачуватися грошовими коштами, а в окремих випадках, зазначених в Статуті товариства, іншим майном. Джерелом виплати дивідендів слугує чистий прибуток підприємства .

При проведенні аудиту, на підприємстві, особливу увагу слід приділити перевірці сум нарахованих та сплачених податків та інших обов'язкових платежів.

Аудитору слід звернути особливу увагу на процедуру визначення прибутку, його розподілу та використання, перевірити всі операції суцільним методом. При цьому необхідно порівняти витяги з протоколів загальних зборів за операціями, які відображаються в бухгалтерському обліку розподілу з обліку розподілу та використання прибутку.

Усі виявлені в процесі аудиту порушення повинні бути зафіксовані в робочих документах аудитора з посиланням на копії первинних документів та реєстрів, які аудитор повинен додати до свого звіту.

Для накопичення інформації аудитору слід використовувати таблиці, у яких відображені всі помилки, розбіжності та зловживання. Ведення таких таблиць дає змогу визначати загальну суму виявлених викривлень[48,с.498].

Під час аудиту власного капіталу аудиторами фіксуються такі основні порушення:

1) некоректне ведення обліку (залишок кредиту субрахунку 401 "Статутний капітал" не співпадає з вказаним в установчих документах; збільшення статутного капіталу за рахунок встановлення вартості товарно-матеріальних цінностей або нематеріальних активів вище справедливої, підвищення вартості запасів, нематеріальних активів понад погоджену засновниками їх справедливої вартості; відображення не всіх господарських операцій; недотримання вимог нормативних документів);

2) неправильні та несвоєчасні внесення змін до установчих документів засновниками вкладів до статутного капіталу; несвоєчасні внесення змін до реєстру акціонерів; несвоєчасне документування операцій з вибуття та прийому нових засновників; некоректне відображення в документах часток якими володіють засновники;

3) неправильне оформлення та відсутність документів (відсутність документів, оформлених відповідно до чинного законодавства; необґрунтована зміна записів у документах; відсутність оригіналів чи документів, засвідчених відповідно до законодавства; наявність фіктивних документів);

4) помилки в розрахунках (неправильний розрахунок податку на прибуток: не виплата дивідендів за привілейованими акціями: неправильний розрахунок дивідендів: порушення дотримання нормативних документів);

У випадку виявлення суттєвих помилок при відображенні формування власного капіталу, аудитор здійснює коригування попередньо розробленого плану і програми

аудиту. У разі потреби до аудиту залучають експертів для детальнішої перевірки, особливо якщо виникають спірні питання щодо оцінки майна.

Заключним етапом аудиту власного капіталу є узагальнення всіх відхилень, які були виявлені в обліку та фінансовій звітності та обґрунтування пропозицій щодо їх мінімізації, у звіті незалежного аудитора.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Задля збереження стійкості розвитку діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», керівництву товариства необхідно приділяти велику увагу управлінню власним капіталом. Окрім того, важливо розуміти, що ринкові умови господарювання передбачають право на існування тільки тих суб'єктів господарювання, які фінансово-платоспроможні та мають достатньо наявних фінансових ресурсів.

Відповідно до визначеної мети роботи було вирішено наступні завдання:

- досліджено економічну сутність власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи», його структуру, джерела формування та використання за складовими;
- визначено правове поле в якому діє об'єкт дослідження та здійснено огляд економічної літератури з обліку та аналізу власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- проаналізовано основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» за 2017-2018 роки;
- розглянуто основні складові облікової політики ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» та досліджено систему організації бухгалтерського обліку власного капіталу;
- розглянуто систему фінансового обліку (синтетичного та аналітичного) власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;
- вивчені особливості аналізу формування та змін власного капіталу ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи»;

Проведені дослідження дозволили зробити наступні висновки:

- аналіз походження поняття «власний капітал», свідчить про його неоднозначність. Дослідивши сукупність тумачень, можна стверджувати, що в загальному власний капітал слід розглядати як фінансові засоби суб'єкта господарювання, якими він володіє і використовує для формування його активів.

Окрім того важливо розуміти, що вартість капіталу підприємства слугує мірою прибутковості операційної діяльності. Так як вартість капіталу відображає частину прибутку, який повинен бути виплачений за використання сформованого або залученого нового капіталу для забезпечення випуску та реалізації продукції, цей показник виступає мінімальною нормою формування операційного прибутку підприємства, нижньою межею при плануванні його розмірів.

Рівень вартості капіталу підприємства є найважливішим вимірником рівня ринкової вартості цього підприємства. Зниження рівня вартості капіталу призводить до відповідного зростання ринкової вартості підприємства та навпаки. Таким чином, управління вартістю капіталу є одним із самостійних напрямків підвищення ринкової вартості підприємства, що є однією з цілей управління його прибутком.

Обліково-аналітичне забезпечення використання власного капіталу підприємства

Посада	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Загальні висновки та пропозиції	Номер сторінки
Здобувач	Щербак .Ю.М				
Науковий керівник	Овдій О.В.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Складовими власного капіталу є: вилучений капітал; резервний капітал; зареєстрований капітал; капітал у дооцінках; додатковий капітал; неоплачений капітал та нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Вказані елементи відображаються на рахунках IV класу Плану рахунків, який має назву "Власний капітал та забезпечення зобов'язань". На ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» використовуються лише наступні рахунки власного капіталу, а саме 40, 42, 43 та 44.

Підводячи підсумок вивчення питання стосовно методики обліку власного капіталу можна сказати, що залежно від організаційно-правових форм вітчизняних підприємств, обумовлюються і особливості обліку власного капіталу та його у фінансовій звітності для кожного конкретного їх типу. Дослідження цих особливостей та методичне забезпечення обліку власного капіталу на підприємствах відповідно до організаційно-правової форми підприємства є важливим елементом удосконалення методології бухгалтерського обліку, оскільки сприяє підвищенню повноти та достовірності інформації про фінансово-майновий стан різних типів підприємств у фінансовій звітності.

Власний капітал ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» відображається всіх формах фінансової звітності: форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати», форма №4 «Звіт про власний капітал» та форм №5 «Примітки до фінансової звітності».

Для удосконалення існуючої системи обліку та аналізу власного капіталу на ТОВ «Тальнівський завод «Мінводи» необхідно :

- збільшити власні оборотні кошти. Таке збільшення можна досягнути за допомогою системи заходів, що спрямовані на ефективність управління дебіторською заборгованістю. Серед найдієвіших можна виділити зменшення витрат та втрат від недотримання договірних зобов'язань партнерами, що вимагає суворого виконання розрахунково-платіжної дисципліни;

- домогтися збільшення частки власних фінансових ресурсів за рахунок грошових надходжень, що отримуються від здачі в оренду окремих об'єктів основних засобів; від володіння корпоративними правами; нематеріальними активами та інших джерел;

- здійснювати страхування кредитів з метою їх захисту від значних збитків, що виникають за безнадійними боргами;

- уникати партнерських відносин з підприємствами, що є фінансово нестійкими та неплатоспроможними;

- доцільно більшу частину коштів направляти на формування резервного капіталу, призначенням якого є перешкоджання зменшенню капіталу в результаті збиткової діяльності, тобто його фінансове збереження;

- дотримуватися співвідношення між власним та позиковим капіталом, строків залучення капіталу, зменшення рівня фінансових ризиків, своєчасних та повних розрахунків з діловими партнерами;

- розробити систему заходів, що будуть направлені на оптимізацію оборотного капіталу;

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. : офіційний веб-портал. - Режим доступу :
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-06>
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
7. Положення «Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства» від 12.06.2018р. № 385 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
8. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвержене Наказом Міністерства фінансів України №88 від 24 травня 1995 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1181-10>
9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 (у редакції наказу Мінфіну від 09.12.2011 № 1591): [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 " Фінансові інвестиції" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 " Фінансові інструменти" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 " Вплив змін валютних курсів" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>
17. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах / Л.В. Безкоровайна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 4. – С. 950–954.
18. Боднарчук А.В. Удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу / А.В. Боднарчук // Бізнес ін - форм. – 2013. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.businessinform.net/pdf/2013/3_0/282_285.pdf.
19. Бруханський, Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 480 с.
20. Вдовиченко К.М. Сутність власного капіталу та особливості його обліку на підприємстві / К.М. Вдовиченко // SWorld. -2016. - № 15-22. – С.176- 190.\
21. Голов С. Ф. Управлінський облік [Текст]. Підручник. / С. Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 534 с.
22. Горбатенко А.А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні / А.А. Горбатенко // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди. – 2010. – Вип. 15/1. – С. 195–201.
23. Городня Т.А. Управління обіговим капіталом підприємства [Текст] / Т. А. Городня, В. А. Ільчук // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : зб. наук.-техн. пр. - Львів, 2011. - Вип. 21.1 . - С. 182-185. - Бібліогр.: с. 185-186.
24. Грабчук І.Л., Герасимова О.Г., Бухгалтерський облік з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій : Електрон. навч. посіб. для студ. вищ. закладів екон. спец. Житомир: ПП «Євенок», 2017. 120 с.
25. Духновська Л.М. Курс лекцій для студентів за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» усіх форм навчання / Уклад.: Л.М. Духновська.– К.: НУХТ, 2011. – 219 с.
26. Євлаш Т.О. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Звітність підприємств» навч. посіб. /Т.О.Євлаш.— Х. : ХДУХТ, 2016. — 181 с.
27. Івченко Л.В., Удовик Н.Л. Власний капітал: джерела формування та функції. Молодий вчений. 2016. № 1(28), Ч. 1. С. 55-59.
28. Іщенко Я.П. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства / Я.П. Іщенко, Л.В. Галайда // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 15. – Ч. 1. – С. 146–148.
29. Катан Л.І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування / Л.І. Катан // Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. – 2014. – № 6. – С. 38–44.
30. Кащена Н.Б. Методика економічного аналізу: сутність та елементи [Електронний ресурс] / Н.Б. Кащена, О.В. Цуканова, Н.М. Гаркуша // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2014. – Вип. 1. – С. 40–51. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/esprstp_2014_1_6.pdf

31. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. [Електронний ресурс] / С.М. Клименко. – К: КНЕУ, 2008. – 520 с. – Режим доступу: <http://studentam.kiev.ua/content/view/754/83/>
32. Коваль Л.В., Болехівська В.В. Бухгалтерський облік власного капіталу в управлінні підприємством // Агросвіт. 2019. №9. С.53-58
33. Лук'яненко І.І. Економічна сутність та значення капіталу в господарській діяльності підприємства / Лук'яненко І. І. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. - №4. – с. 315- 325.
34. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік : [підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит»] / В.Ф. Максимова. – О. : ОНЕУ, 2012. – 670 с.
35. Назаренко О.В., Чижова Т.С. Організаційні аспекти формування, обліку та аудиту власного капіталу підприємств / О. В. Назаренко, Т. С. Чижова // Економіка та держава. – 2019. – Вип. 9. – С. 30–34. – Режим доступу : http://www.economy.in.ua/pdf/9_2019/7.pdf
36. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вузів спеціальності “Облік і аудит”/Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова; 2-е вид., доп. і перероб.-Житомир: ЖІТІ, 2015.-576.
37. Парус-Бухгалтерія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://parus.ua/ua/161/>.
38. Петухова О.М. Аналіз власного капіталу як фактору забезпечення фінансової безпеки підприємств / Петухова О.М., Сілакова Г.В. // // Економіка і культура України в світових глобалізаційних процесах: позиціонування і реалії: тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. – 333 с. – С. 164- 167.)
39. Подмешальська Ю. В., Феофанов Л. К., Горбатова П. О. Розробка програми аудиту власного капіталу / Ю. В. Подмешальська, Л. К.Феофанов, П.О.Горбатова // Інвестиції: практика та досвід. – 2019. – Вип. 3. – С. 50 – 57. Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2019/9.pdf
40. Польова О. Л., М'ярко́вська А.С. Оцінка ефективності управління власним капіталом підприємства / О. Л. Польова, А. С. М'ярко́вська // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2016. - № 8. - С. 27-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmarpr_2016_8_5
41. Рожелюк В.М., Денчук П.Н, Організація документообігу як основного інструмента забезпечення функціонування ефективної системи комунікації на переробному підприємстві/ В.М. Рожелюк, П.Н Денчук // Сталий розвиток економіки. -2014. - №2 – С.114-121.
42. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік [текст] : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : «Центр учбової літератури», 2013.
43. Слободян Н. Г. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. – К.: НУХТ, 2013. – 332 с.
44. Тальнівський завод «Мінводи» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukr.talnivska.com.ua/produkc-ja>
45. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник./ Н.М. Ткаченко. [7-ме вид. перероб. і доп.] – К.: Алерта, 2016. – 928с.

46. Тютюнник С. В. Відображення інформації щодо власного капіталу у фінансовій звітності / С. В. Тютюнник, А. М. Мартиненко / Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина I (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава, 2019. – С. 232-235.
47. Хомина П.Я. Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей / за ред. П.Я. Хомина. –Тернопіль: Астон, 2014. –288 с.
48. Чернелевський Л. М. Аудит : теорія і практика [Текст]: навч. посіб. / Л. М. Чернелевський, Н. І. Беренда ; М-во освіти і науки України. — К. : Хай-Тек-Прес, 2008. — 560 с.
49. Яцишин І.М. Контроль за впровадженням та виконанням облікової політики / І.М. Яцишин // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, – Львів: 2011 – С.556 – 559.

ДОДАТКИ